

Slovenskú expozíciu ilustrátorov a stánok Slovenska na Medzinárodnom veľtrhu detskej knihy v Bologni navštívil aj slávny taliansky spisovateľ Umberto Eco.

Viac o čestnom hosťovaní Slovenska v Bologni nájdete na strane 8.

Dvojtyždenník o nových knihách

KNÍŽNÁ REVUE

www.litcentrum.sk

Z OBSAHU

- 03 Boris VIAN: Trhač srdca
- Peter MILČÁK: Mýtus a báseň
- 04 Peter KRIŠTÚFEK: Blíženci a protinožci
- 05 Laco HANNIKER: O rybách a iných vášňach
- Miroslav BRÜCK: Obchádzky
- Bystrík ŠIKULA: Objatia mŕtvych otcov
- Ján ULÍČIANSKY: Štyria škriatkovia a víla
- Jozef MAREC: Blaženkin rok
- 10 Vydavateľstvo Artforum
- 11 Mária TVAROŽKOVÁ: Písané pamätou
- 12 Rozhovor s básnikom Erikom ONDREJČKOM

NAJPREDÁVANEJŠIE KNIHY

KNÍHKUPECTVO ANTAREI
NÁMESTIE SV. EGÍDIA 55, 058 01 POPRAD
TEL.: 052/4781868

Slovenské:

1. E. Tekelyová: Ženy, nebláznite! Vek je len číslo – Ikar
2. E. Elias: Zdochnuté srdce – Ikar
3. M. Monošová: Kliše – Ikar

Zahraničné:

1. D. Brown: Stratený symbol – Vydavateľstvo Slovart
2. W. P. Young: Chatrč – Tatran
3. P. Hoffman: Lavá ruka Boha – Ikar

KNÍHKUPECTVO BENELIBRI
NÁMESTIE BAŇÍKOV 4, 972 51 HANDLOVÁ
TEL.: 0905 250 178

Slovenské:

1. L. Šipošová: Hello. My name is Anča Pagáčová – Lucia Šipošová
2. J. Heriban: Intimita vlkov – Herial
3. P. Nagyová-Džerengová: Ženy nášho rodu – Evitapress

Zahraničné:

1. D. Brown: Stratený symbol – Vydavateľstvo Slovart
2. R. Byrneová: Tajomstvo – Ikar
3. A. Schroeder: Snehová guľa – Eastone Books

CENY UDELENÉ V SÚŤAŽI NAJKRAJŠIE KNIHY SLOVENSKA 2009

CENA MINISTERSTVA KULTÚRY SR VYDAVATELSTVU
ZA CELKOVÚ VÝTVARNÚ A TECHNICKÚ KVALITU KNIHY
Vydavateľstvo Intervention za knihu Jozef Dolinský – Jozef Pauer – Jan Tyl: *Jozef Bubák*

CENA MINISTERSTVA KULTÚRY SR AUTOROVI
ZA VYNIKAJÚCE ILUSTRÁCIE
Martina Matlovičová za knihu William Saroyan: *Tracyho tiger*

CENA MINISTERSTVA KULTÚRY SR AUTOROVI
ZA VYNIKAJÚCU GRAFICKÚ ÚPRAVU
Vladislav Rostoka za knihy *Slovak Children's Book a Il libro per ragazzi in Slovacchia*

CENA MINISTERSTVA KULTÚRY SR VYDAVATELSTVU
ZA BIBLIOFILSKÉ VYDANIE
Vydavateľstvo Matrix za knihu Mária Maták: *Talentu met ingenium*

CENA MINISTERSTVA ŠKOLSTVA SR VYDAVATELSTVU
ZA UČEBNICU
Slovenské pedagogické nakladateľstvo – Mladé letá za knihu Mária Alabánová: *Slovenská literatúra pre 5. ročník ZŠ s vyučovacím jazykom maďarským*

CENA ZVÄZU POLYGRAFIE NA SLOVENSKU TLAČIARNI
ZA MIMORIADNE POLYGRAFICKÉ SPRACOVANIE
Tlačiarne BB za knihu Jozef Dolinský – Jozef Pauer – Jan Tyl: *Jozef Bubák*

CENA BIBIANY VYDAVATELSTVU
ZA NAJKRAJŠIU DETSKÚ KNIHU
Vydavateľstvo Perfekt za knihu Ján Uličiansky: *Malá princezná*

CENA SLOVENSKEJ NÁRODNEJ KNÍŽNICE
ZA ŠTUDENTSKÚ PRÁCU
Petra Brezovská, Andrej Gažík, Simona Kabašková, Ivana Klimová, Lenka Lackovičová, Miroslava Némethová, Nikola Panáková, Michal Pišek, Katarína Prívovníková, Sabína Savarová, Katarína Vavrušová a Štefan Patyla za prácu Emil Kuruc – Jozef Urmínsky – Radoslava Hrabovská: *Genius Sigilli*; Daniela Olejníková za prácu Liek pre Včička; Eva Švrčková za prácu *Písne žáků darebáků*; Michal Králik za prácu *Tantalos*

fulla

katarína bajcurová

Katarína Bajcurová

Fulla

Bratislava, Petrus a Vydavateľstvo Slovart v spolupráci
so Slovenskou národnou galériou 2009

Ludovít Fulla (1902 – 1980) patrí medzi najvýznamnejších slovenských maliarov moderny. Jeho umeleckej tvorbe sa právom venuje pozornosť od tridsiatych rokov minulého storočia podnes. Prvá monografia o umelcovi z pera Vladimíra Wagnera vyšla už roku 1935, keď bol menovaný za riadneho profesora na Škole umeleckých remesiel v Bratislave. Spolu s Mikulášom Galandom vydal *Súkromné listy* – prvý manifest moderného umenia na Slovensku (1930 – 1932). Jeho diela získali významné ocenenia v zahraničí, spomeňme z nich Grand Prix za obraz *Pieseň* a práca (1934 – 1935), striebornú medailu za scénické návrhy na Medzinárodnej výstave techniky a umenia v Paríži (1937) a zlatú medailu na EXPO 58 v Bruseli za vytkanú tapisériu už oceneného obrazu *Pieseň* a práca. Roku 1963 dostal titul národný umelec. Galériu Ludovíta Fullu v Ružomberku so stálou expozíciou diel, ktoré majster daroval štátu, otvorili roku 1969. V roku 1966 vyšla rozsiahla monografia o živote a diele umelca od Radislava Matuščíka.

Po vyše štyridsiatich rokoch vyšla nová monografia o Ludovítovi Fullovi od Kataríny Bajcurovej, ktorá v úvode píše: „viaceré súdy i hodnotenia Fullovej tvorby, prirodzene zostarli. Bolo treba poopraviť mnohé aspekty z metodologického, interpretačného i materiálového hľadiska“. K napísaniu monografie prispel i jej dlhodobý výskum a interpretácia Fullovoho diela pri príležitosti výstavy k storočnici narodenia v Slovenskej národnej galérii (2002). Monografia je rozdelená do niekoľkých kapitol: Umelec a dielo – dva životy L. Fullu, Avantgarda – za vidinou absolútna (dvadsiate a tridsiate roky), Tradícia – slúžiť umením (štyridsiate a päťdesiate roky), Neomoderna – maliar šťastného sveta (šesťdesiate a sedemdesiate roky). Skúmanie štýlových a vývinových premien tvorby umelca v jednotlivých kapitolách je prehľadne rozdelené do záujmových okruhov. Napríklad obdobie 20. a 30. rokov: Hľadanie motívu a štýlu, Obraz sa má podobat' obrazu, Za hranice predmetnosti, Slovenský mýtus. Pri interpretácii života a rozvetveného diela

umelca (komorného a monumentálneho maliarstva, grafiky, kresby, typografie, scénografie, ilustrátorskej tvorby, úžitkového umenia) v jednotlivých tvorivých obdobiach v kontexte historických premien spoločnosti od rakúsko-uhorskej monarchie vychádza autorka zo štúdia archívnej dokumentácie a literatúry o autorovi. Podarilo sa jej nielen doplniť výklad osobnosti a diela o nové umelecko-historické poznatky a fakty, nálezy neznámych diel, ale aj o „iné videnie, rozostavenie akcentov a nasvietenie problému, súzvučnosť s dneškom...“ Významným príspevkom je zhodnotenie tvorby päťdesiatych rokov (Realita socializmu a socialistický realizmus) i autorovho osobného postoja: „nesúhlasil s vykonaním verejnej sebakritiky a radšej dobrovoľne opustil pedagogický post na Vysokej škole výtvarných umení“ a venoval sa ilustrácii detskej literatúry. V kapitole Neomoderna – maliar šťastného sveta Bajcurová sleduje premenu procesu tvorby od „predobrazu“ po finálne dielo, zaoberá sa monumentálnou tvorbou (návrhy a realizácie), návrhmi textilných dezénov a tvorivému vzopätiu v maľbe (1970 – 1973). V časti Namiesto záveru – Archaista a novátor Ludovít Fulla si autorka monografie kladie otázky o „Fullovom osobnom príbehu i príbehu jeho umenia“. Aký bol Ludovít Fulla a jeho umenie? – „anarchista a novátor – nám svojou tvorbou pripomína, že umenie nie je iba o dobytí a objavoch nových pevnín, ale predovšetkým o mravnosti a krásy“. V prílohách publikácie sú podrobne spracované biografické údaje umelca, realizované scénické návrhy, podrobný súpis ilustrácií – knižné vydania a príležitostné tlače, inojazyčné vydania rozprávok a pohľadnice (zostavila S. Ilečková), súpis výstav a expozícií, bibliografia. Dôležitou súčasťou monografie je katalóg Fullovoho celoživotného diela – maliarstvo (Katarína Bajcurová) a grafika (Eva Ševčáková).

Autorom grafického dizajnu knihy je Jána Šicka, ktorému sa podarilo skĺbiť obrazovú a textovú časť do príťažlivej podoby.

Klára Kubíková

ZRKADLÍME

Svetoznámy taliansky spisovateľ a publicista Umberto Eco navštívil slovenský stánok na knižnom veľtrhu v Taliansku. ... Umberto Eco sa veľmi priateľsky pozdravil s prítomnými, napríklad so spisovateľom Dušanom Dušekom či s Barbarou Brathovou z Bibiany. Popri mnohých vystavovaných novinkách si všimol aj knihu *Magica Emma*, taliansky preklad knihy *Máme Emu*, ktorý tesne pred otvorením bolonského veľtrhu vyšiel vo vydavateľstve Acco Editore. ... Mojm osobným ocenením bolo, že som túto knihu mohol darovať Umbertovi Ecovi s venovaním pre jeho vnuka Emmanuela. Talianske deti sa asi neučia rodnú reč na slabikárovom výraze MÁME EMU, ale spojenie rozprávky učiteľky detí Emy a malého Emmanuela zafungovalo tak, že sa na tvári inak prísne pôsobiaceho pána profesora objavil zázračný úsmev...

Ján Uličiansky, SME 29. marca 2010

KDE BOLO

- ZŠ Tilgnerova v Bratislave – beseda s MUDr. Janou LITVÍKOVOU o knihe *Chráňme múdro, smelo svoj rozum a telo* – 24. marca
- Štúdio 12 na Jakubovom námestí v Bratislave – prezentácia publikácie Miklósa VOJTEKA: *Terpsichora Istropolitana. Tanec v Prešporku 18. storočia* – 25. marca
- Goetheho inštitút v Bratislave – beseda so spisovateľom Dušanom ŠIMKOM – 25. marca
- Štátna vedecká knižnica v Banskej Bystrici – prednášky o Andrejovi SLÁDKOVIČOVI pri príležitosti 190. výročia narodenia – 26. marca
- Knihupečtvo Artforum v Košiciach – prezentácia knihy Stanislava RAKÚSA *Telegram* – 26. marca
- Múzeum Jána Cikkera v Bratislave – prezentácia knihy na počúvanie Milan RÚFUS: *Štyri epistoly k ľuďom* – 29. marca
- Oravská knižnica A. Habovštiaka – prezentácia knihy Blaženy MIKŠÍKOVEJ *Rozprávkové šarkany* – 31. marca
- Čajovňa Kelion v Bratislave – prezentácia knihy Jozefa BANÁŠA *Deň do večnosti* – 1. apríla
- Knihupečtvo Panta Rhei na Poštovej ulici v Bratislave – beseda s Jozefom KARIKOM o románe *V tieni mafie* – 7. apríla
- Posádkový klub Trenčín – prednáška spisovateľa Ericha von Dännikena – 9. apríla
- Mestská knižnica v Piešťanoch – prezentácia knihy Dušana DUŠEKA *Babka na rebriku* – 12. apríla

KDE BUDE

- Piešťanské informačné centrum – prezentácia literárnej tvorby Evy BORUŠOVIČOVEJ – 14. apríla o 17.00
- Verejná knižnica M. Rešetku v Trenčíne – beseda o publikácii historika Róberta LETZA *Odkaz živým* s podtitulom *Prípady Albert Púčik a spol.* – 15. apríla o 10.00
- Klub slovenských spisovateľov v Bratislave – čítanie z tvorby Jozefa BOBA a jeho najnovšej knihy *Generáli* – 15. apríla o 15.00
- Klub slovenských spisovateľov v Bratislave – prezentácia minioramán Barbary PRIBYLINCOVEJ *A Boh stvoril muža...* – 22. apríla o 16.00
- Klub slovenských spisovateľov, Laurinská 2, Bratislava – slávnostné odovzdanie cien víťazom čitateľskej ankety Kniha roka 2009 – 22. apríla o 10.00
- Klub Trezor divadla Astorka – prezentácia knihy viedenského a pomoravského dialektu Manfred CHOBOT – Marián HATALA: *nic neš tyjatr – niks ois teata* – 3. mája od 18.00
- Slovenské národné múzeum v Bratislave – výstava *Cesty slovenskej knihy Od Proglasu k postmoderne* – do 30. mája

Cenu Ministerstva kultúry SR za vynikajúcu grafickú úpravu v súťaži Najkrajšie knihy Slovenska 2009 získal Vladislav ROSTOKA za knihy *Slovak Children's Book* a *Il libro per ragazzi in Slovacchia*, ktoré vydalo Literárne informačné centrum pri príležitosti čestného hostovania Slovenska na 47. ročníku medzinárodného veľtrhu detskej knihy v Bologni 23. – 26. marca 2010.

Bronzový medailista z olympiády pokrstil knihu

Pavol Hurajt biatlonovými nábojmi pokrstil knižku *Vancouver 2010* v pondelok 29. marca v bratislavskom kníhupečtve Panta Rhei na Poštovej. Z ďalších olympionikov boli na milej slávnosti pilot slovenských dvojbobov i štvorbobov Milan Jagnešák, hokejistka Edita Raková, vedúci výpravy Igor Nemeček, tréner a otec zjazdárky Veroniky Zuzulovej Timotej Zuzula. Zlatá a strieborná Anastasia Kuzminová, ktorá sa na čitateľov díva z titulky knihy, chýbala, lebo po poslednom preteku sezóny zostala v rodnom Rusku, čo jej všetci iste zo srdca doprajeme. Na stránkach olympijskej publikácie sú slovom aj obrazom zachytené všetky najkrajšie a najdôležitejšie chvíle vystúpenia našich olympionikov vo Vancouveri a Whistleri. Čitateľ v knihe nájde aj kľúčové udalosti a zahraničné osobnosti zimnej olympiády 2010, ako aj výsledkový servis a základné údaje o všetkých našich športovcoch.

Týždeň slovenských knižníc vo Vranove

V pondelok 22. marca sa uskutočnilo slávnostné otvorenie TSK v Prešove, za účasti predsedu PSK Petra Chudíka. V utorok bolo za čitateľov knižnice pasovaných 245 žiakov prvých ročníkov vranovských základných škôl, ktorí dostali svoj prvý čitateľský preukaz. V ten istý deň sa so spisovateľkou Evitou Urbaníkovou stretli dopoludnia študenti a popoludní čitateľky, ktoré jej knihy s radosťou čítajú a stotožnili sa s osudmi hrdiniek jej kníh. Zároveň bola vyhlásená kráľovná dospelých čitateľov za rok 2009, ktorou sa stala pani Eva Gumanová. Čitateľa a obdivovateľa spisovateľa, pedagóga a knihovníka Pavla Rankova sa s ním mali možnosť stretnúť v knižnici a porozprávať v stredu 24. marca. Dopoludnia diskutoval so študentmi a popoludní s verejnosťou. Študenti sa presvedčili, že spisovateľ nemusí byť nudný, ale môže byť aj mladý a komunikatívny. Do štvrtkového čitateľského maratónu sa zapojilo vyše 200 detí vranovských základných škôl. Vyvrcholením Týždňa slovenských knižníc bola Noc s Andersenom, z ktorej si deti odniesli nevšedné zážitky.

Beáta Ocilková

Nocoval som v knižnici

V rámci Týždňa slovenských knižníc pripravili knižnice na Slovensku množstvo príťažlivých podujatí. Medzi najatraktívnejšie patrilo dobrodružno-zábavné nocovanie v knižnici. Bratislavská Knižnica Ružinov *Noc s Andersenom* zorganizovala už siedmy raz. Tento rok deti prespali v pobočke knižnice – v Seniorskom informačnom centre v noci z 26. na 27. marca. Vyše

30 vybraných detí – najlepší čitateľa, víťazi kvízov a iných súťaží si to veru užili. Tretiak Patrik Gábor zo ZŠ na Vrútockej ulici nocoval v knižnici prvý raz a podelil sa o svoje dojmy.

• **Prezrad, aká to bola vlastne noc?**
– Bola fajn. Najskôr som si v knižnici našiel miesto medzi regálmi, kde som si rozložil karimatku a veci. Potom sme hádali a za správne odpovede sme

získavali písmená, z ktorých sme v skupinkách mali poskladať názov knižky. Nám vyšiel Kocúr na kolieskových korčuľach. Mali sme kúzelníka, divadielko O psíkovi a mačičke a ešte aj jeden strašidelný bratislavský príbeh.

• **Čo sa ti najviac páčilo?**

– Hádanky a divadielko. Ešte aj pizza i zelená torta, čo nám pripravil škriatok Omrvinka. Dal nám potom aj raňajky. Páčilo sa mi, že som mohol byť dlho hore. Išiel som spať s mackom, čo som dostal. To sa mi rátało. Prišla tam aj „telka Jojka“ a všeličo sa nás pýtali.

• **Aj teba?**

– Ano, chceli vedieť, koľko kníh tak prečítam za rok. Povedal som, že aj sto kníh.

• **Bola to naozaj pravda?**

– Samozrejme, ja rád čítam a všeličo ľúštim, hádam, dopĺňam. Chodím do knižnice Na úvraty u nás v Trnávke. Chodil som tam aj vtedy, keď som nevedel čítať. Vyberali mi obrázkové knižky a tie som si pozeral dookola. Rozprávky mi čítali rodičia večer pred spaním, alebo keď som bol chorý. Teraz už nemusia, čítam si sám, kedy sa mi zachce.

• **Patrik, išiel by si opäť nocovať do knižnice?**

– Jasné. Nevieť, čo mám urobiť, aby ma zas vybrali. Veď okrem toho, že tam bola zábava a pizza, doniesol som si veľa darčiekov i dve knihy a tiež kopec sladkostí. Fakt to bolo super.

Lýdia Čelková

Nevyužitie myšlienky

Byť sám doma je krásne, ak vieš, že niekto príde.

Helena Dvořáková in: Daniela Příhodová – Etela Farkašová: Klub slovenských prozaičiek Femina v literatúre a kritike, Matica slovenská 2009

Academia – jar 2010

Predajnú výstavu zahraničnej odbornej literatúry Academia pripravila spoločnosť SLOVART, G.T.G. už tradične v priestoroch bratislavskej Lyceálnej knižnice od 24. do 26. marca a predstavila vyše dvoch tisícok najnovších knižných titulov, ale aj CD a DVD z vybraných vydavateľstiev z Veľkej Británie, Holandska, Nemecka a USA z takmer všetkých vedných oblastí. Najbohatšiu kolekciu na výstave tvorila medicína, ekonómia, filozofia a náboženstvo, politika a medzinárodné vzťahy a ekológia. Za najpozoruhodnejší exponát výstavy označila organizátorka a riaditeľka spoločnosti Ludmila Grossová 13-dielnu encyklopédiu rozprávok v nemčine. Na slávnostnom otvorení výstavy sa

zišli predovšetkým pracovníci knižníc a odborníci, ktorí pravidelne navštevujú takéto podujatia, aby „zachytili“ novinky. Zopár „skalných“ návštevníkov mi povedalo, čím ich výstava Academia oslovuje: pestrým výberom najnovšej literatúry zo širokého spektra vedných odborov, príjemnou atmosférou historického lýcea, možnosťou nákupu so zľavou 10%, stretnutím s inými kolegami, ochotou a ústretovosťou pracovníkov spoločnosti. Na jeseň – po skončení významných medzinárodných veľtrhov – privezie SLOVART, G.T.G. ďalšie novinky a predstaví ich na jesennej výstave Academia.

Lýdia Čelková

Cena Fantázie 2010

Časopis Fantázia, organizátor súťaže o najlepšiu slovenskú fantastickú poviedku Cena Fantázie, spustil prijímanie textov do ôsmeho ročníka literárnej súťaže. Zúčastniť sa na nej môžu doteraz nepublikované poviedky v slovenskom jazyku vo všetkých žánroch fantastiky (sci-fi, fantasy, horor). Uzávierka prijímania súťažných príspevkov do Ceny Fantázie 2010 je 31. mája 2010. Viac informácií nájdete na: www.fantazia.sk/clanok/cena-fantazie

Prvé kolo súťaže je anonymné, poviedky hodnotí päťčlenná porota, ktorá vyberie 5 finálových poviedok, ktoré budú uverejnené na stránke www.kultura.sme.sk. O konečnom víťazovi rozhodnú čitateľa v internetovom hlasovaní. Výsledky

Ceny Fantázie 2010 budú slávnostne vyhlásené na medzinárodnom knižnom veľtrhu Biblioteka 2010 v sobotu 6. novembra, kde bude aj prezentácia zborníka s najlepšimi desiatimi poviedkami. Prvé tri poviedky budú finančne odmenené a víťaz získa Cenu Fantázie vytvorenú sochárom Andrejom Csillagom. Súčasťou Ceny Fantázie je aj súťaž o Cenu Béla, pomenovaná po hercovi Bélovi Lugosim. Bude o ňu automaticky súťažiť každý text s prvkami hororu zaslaný do hlavnej súťaže. Víťaz dostane okrem vecných cien aj možnosť publikovať vo vydavateľstve Artis Omnis. Udelená bude tiež špeciálna cena knižného veľtrhu Biblioteka sponzorovaná Inchebou.

Anastázia Pustelníková FDC:

123 šalátov sestry Anastázie

Trnava, Dobrá kniha 2010. Preklad Lucia Rakovanová

Ešte poriadne nestihli vychladnúť koláčiky upečené podľa receptov z knižky *103 zákuskov sestry Anastázie* a už sa taktó zjari znovu objavuje na knihupeckých pulkoch meno mariánky spojenej s titulom *123 šalátov sestry Anastázie*. Autorka nám touto postupnosťou kníh nepriamo hovorí, že nielen cukrovinkami je človek živý – navyše, načasovanie vydania šalátového receptáru na dobu, keď väčšina či už kresťanskej alebo nekresťanskej spoločnosti po dlhšej zime chudne do letného šatníka, možno hodnotiť ako výborný marketingový ťah! Samozrejme, nie je to len o jedení, tele a marketingu, rádová sestra Anastázia denne varí krakovským jezuitom a jej bohaté kuchynské skúsenosti vyrastajú z disciplíny pri plnení si pracovných povinností, zároveň z nápaditosti, ktorú si vyžaduje rôznosť tvorby jedál, aby na tanieri nebolo počas roka to isté. Šaláty z ovocia, zeleniny, cestovín, s mäsom alebo s rybami, spolu s primerane naaranžovanými fotografiami, sú tou správnou literatúrou pre prakticky zmysľajúcu kulinárku, ba i pre kulinára! Finta spočíva po prvé v tom, že surovín v jednotlivých receptoch je pomerne málo a nie sú to žiadne nedostupné špécie; po druhé, pracovný postup zriedka presiahne desať riadkov, preto ani reálne čas prípravy neprekračuje bežne trvajúci šalátový čas; lebo inak po-

zor(!), dostať aj knihy, kde šalát pripravujete celú večnosť – našťastie, sestra Anastázia vie, že večnosť má patriť niečomu úplne inému... A po tretie: na začiatku stojí desatoro východiskových rád platných pre všetky recepty, takže raz prečítate, zapamätáte a dodržiavate. Výsledok je zaručený, čo podčiarkuje obrovský úspech sestry Anastázie v Poľsku a vlastne aj úspech jej prvej, zákuskovkej knižky u nás.

Pri dobrom šaláte zo 123 si dobrú chuť môže zaželať aj niekto z našich čitateľov, ak pošle kupón Dobrá kniha zo strany 11 do 28. apríla.

Radoslav Matejov

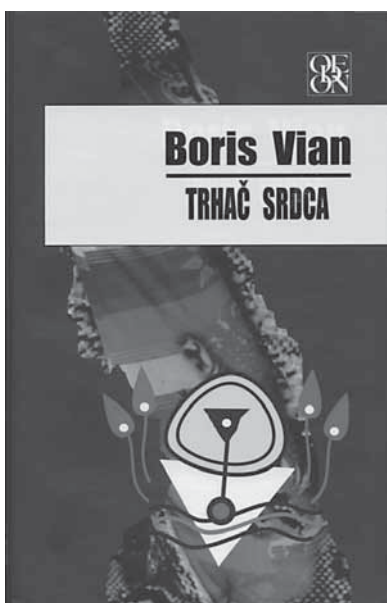
Boris Vian: Trhač srdca

Bratislava, Ikar 2009. Preklad Michaela Jurovská

Boris Vian (1920) sa stal literárnou legendou až po predčasnej smrti (1953). Jeho dovtedajšia horúčkovitá aktivita takmer vo všetkých druhoch umenia mu za života nevyniesla veľa slávy. Vydavateľia odmietali jeho romány, ale aspoň pesničky predsa len zabrali. Povojnová mládež neuspokojená existencialistickým morfondírovaním, mládež túžiacia po fantázii a bezprecedentnej slobode si ich vpísala do svojich nekonformných postojov. A zrejme vďaka mládeži sa ako-tak čítali aj Vianove pseudoromány napísané pod americkým pseudonymom, ktoré svojou nonšalantnou dikciou spochybňovali vysoké méty vtedajšej francúzskej literatúry. Je príznačné, že na oneskorenom Vianovom kulte mali zásluhu americké interpretácie, rovnako ako mládežnícka revolúcia v roku 1968. Až tieto okolnosti dohromady spôsobili, že „z Borisa Viana sa čoskoro stane Boris Vian“, ako prorocky napísal v predslove k vydaniu *Trhača srdca* (1953) kongeniálny spochybňovač Raymond Queneau. Vianov literárny osud je tak trochu podobný osudu poľského emigranta Witolda Gombrowicza: obaja dodnes vzrušujú, obaja dnes otvárajú ventily nového chápania literatúry i človeka, ale doma málokto z nich robí prorok.

Už dvojsmerný názov Vianovho románu (trhač srdca – ten, kto trhá, i to, čo trhá) naznačuje, že tu pôjde o nelútostné vytrhávanie subjektivi-

ty z objektivity a objektivity zo subjektivity. A keď do hry vstupuje hrdina menom Morho, aby „popsycho-analyzoval“ obyvateľov prímorskej bohatej dediny nevykoreniteľne vrastenej do svojich blahobytných stereotypov, je zjavné, že sa tu budú ušľachtilými prostriedkami vytrhávať vlastné i cudzie srdcia, ničť poriadky usporiadanosť sveta, vraždíť ideály rovnosti, bratstva a slobody zdeformované na sebeckosť, necitnosť a neslýchanú hrubosť. Bude sa to diať v mene riskantnej pravdy o vyprázdnenej duši, ktorú treba naplniť rozfranforovaním skamenelin vnútri i vonku. Bude sa to diať v krajne nepravdepodobnom jazyku, ktorý poráta nielen hriechy a bolestivé krče, vytvorí nielen nevdané krásy nahrádzajúce úžitok, ale aj krvoprísazne zistí, kam až sa v týchto lupičských metamorfózach dá zájsť. Všetko najdôležitejšie sa tu však bude diať akoby mimochodom, mimobežne a mimovoľne, kým nový svet plodený znásilňovaním slova pomimo sociálnych či socialistických revolúcií nenadobudne neúhybnosť kameňa a nestane v tej istej chvíli fascinujúcim prorocťom i potvrdením civilizačných slepých uličiek. O toto ide v *Trhači/Trhačovi srdca*. Pre toto bude najdokonalejší, najkomplexnejší a najprovokatívnejší román B. Viana projektom budúcnosť, a preto bude i pre budúcich prekladateľov predovšetkým výzvou. Bude od nich vyžadovať, aby rozumeli rovnako modernému

umeniu ako tomu, prečo moderné umenie muselo byť ešte modernejšie, aby sa mohlo stať samým sebou, a aby súčasne mohlo sprostredkovať tejto civilizácii nesfalšované sebareflexívne svedectvo i jeho seba-projektívnu vždy rozotúženú slobodu, ktorá potrebuje svedomie, ktoré potrebuje výčitky. Koľko tém, toľko úplne nových výziev.

Vian v päťdesiatych rokoch minulého storočia, keď všetky feminizmy boli v plienkach, románovo skonkrétnil napr. víziu ženy, na ktorú je prikrátka každá psychoanalýza. Jeho skarikovaná filisterská Klementína odmietajúca rodiť nové deti a s nimi i chlapov, ktorí by jej ich urobili, je výkrik do vesmírnej

spravodlivosti dožadujúci sa práva vlastniť svet zrodený z vlastnej bolesti. Ozvena tohto bytostného výkriku sa však vracia bytostne skarikovaná: deti, ktoré chceta uchrániť pred nebezpečenstvami sveta, dostanú krídla a odlietajú napriek láske, do nebezpečenstiev, aké sa im zažiada. Skarikované je i ušľachtilé rozhodnutie muža, ktorý chce „psychoanalyzovať“, čiže krádežou duší iných naplniť svoju prázdnotu. Bez karikatúry totiž nejde stvoriť onen závrtný vianovský svet, v ktorom všetko vyzerá vrcholne skutočne, ale všetko je iba poézia, irónia, se-bairónia, sarkazmus, paródia, sloboda tvorenia. Všetky tie dadaistické, surrealistické či patafyzické inšpirácie vytvárajú novú obraznosť vytryskujúcu priam z mytologických vrstiev jazyka. Čitateľovi neostáva nič iné, len prijať ich presvedčivosť.

A prekladateľ má problém: presne preložiť vianovské štylizácie a tým vlastne poprieť podstatu vianovskej obraznosti, alebo sa pokúsiť o ich transfer rešpektujúci nielen realitu obraznej skutočnosti, ale aj, povedzme, mytologické filiácie jazyka prekladu? Prekladateľka Michaela Jurovská sa vybrala druhou, tvorivejšou cestou. Vytvorila kongeniálny preklad, s ktorého riešeniami možno polemizovať, ale ktorý treba rešpektovať práve tak ako Viana, ktorého opravdivosť sa nám vyjavuje po polstoročí.

Alexander Halvoník

Marián Milčák: Mýtus a báseň (7 úvah o poézii)

Levoča, Modrý Peter 2010

Nezrozumiteľnosť, neprístupnosť a nekomunikatívny básne ako výsledok legitímnych básnických postupov, pri ktorých autor nevyhnutne rezignuje na logickú možnosť zobrazenia skutočnosti alebo na zrejmu a racionálnu vyjadriteľnosť istých vnútorne komplikovaných obsahov, predstavujú fenomény, o ktorých sa Marián Milčák zaujíma už ne jeden rok. Neprekvapuje teda, že kniha *O nezrozumiteľnosti básnického textu* (2004) nezostala poslednou, ktorá sa touto problematikou zaoberá. Monografia *Mýtus a báseň (7 úvah o poézii)* je jej revidovaním, doplnením, pokračovaním, ale aj relatívnym popretím.

Interpretácia je zážitkom. Predpokladom jeho zrodu je interpretova tvorivosť. Jej hranice, limity interpretácie, sú dané hranicami tex-

tu. Autor prijíma túto Ecovu formuláciu, aby zdôraznil, že pri interpretácii ide o dialektiku vernosti a invenčnej slobody. Platí to najmä pri aperceptii nemimetického gesta, majúceho ambíciu byť nezávislým a sebestačným. Eco hrá prím vo všetkých úvahách o procese literárnej komunikácie, teda aj pri autor-skej stratégii a ňou generovanej predstave empirického autora o čitateľskom vedomí: „S istým zjednodušením môžeme povedať, že text sa realizuje ako sledovanie vnútorného projektu autora, pričom sa jeho smerovanie špecificky bud približuje, alebo vzdaluje od očakávania, ktoré je niekedy, aj ako dôsledok lektúry, hlboko zakorenené vo vedomí čitateľa“.

Pozoruhodným je tu pokus o interpretáciu spirituálnej básne, kto-

rej umelecká úroveň je nulová. Kritika takéhoto textu je náročná pre neschopnosť jeho pôvodcu uvedomiť si rozdiel medzi fiktívnym a skutočným. Milčákova interpretácia ukazuje, v čom väzí pahodnota takéhoto typu textu. Súčasne ale ukazuje, že spirituálna báseň môže byť aj umelecky hodnotná, musí ale predostríeť extatický zážitok ako prežitie vyjadrované na hrane komunikatívneho (poézia španielskeho barokového básnika Sv. Jána z Kríža). Spiritualita takýchto textov je prirodzenou súčasťou jej kvalít, a napriek tomu neašpiruje stať sa ich dominantným cieľom.

Spiritualitu obsahuje aj poézia Milana Rúfusa. V súvislosti s jeho tvorbou zaujme Milčákovo konštatovanie, že „ak by sme pripustili, že sa Rúfus predtým odmietnutý ideál so-

cialistického človeka pokúša v priebehu svojej tvorby nahradiť ideálom jednoduchého vidiečana, či presnejšie sedliaka, mali by sme po skúsenosti s tzv. socialistickou dedinou, ktorú predsa len s istou obľubou tematizovala časť slovenskej literatúry, uvažovať i nad tým, či je tento ideál (pri najvyšších mravných nárokoch autora na človeka) vôbec udržateľný a či táto predstava definitívne nepatrí mýtologickej minulosti“.

Mýtus, ktorý stojí aj v názve monografie, je fenoménom s interdisciplinárnym presahom. Jeho interpretácia je kľúčovou časťou tejto práce a jej odkrytie ponecháme na čitateľa... Milčákova monografia odhaľuje zahalené. Neradi by sme obrali jej prijemu o pôžitok zo spolupráce na tomto akte.

Peter Mráz

ANKETOVÝ LÍSTOK - KNIHA ROKA 2010	KNIŽNÁ REVUE
1. Na knihu roka navrhujem:	
(autor; názov, vydavateľstvo)	
2. Za debut roka navrhujem:	
(autor; názov, vydavateľstvo)	
3. Za vydavateľstvo roka navrhujem:	
Meno a adresa odosielateľa:	
(podpis)	
Svoje hlasy do ankety KNIHA ROKA 2010 posielajte na anketových lístkoch, NIE NA XEROXOVÝCH KÓPIÁCH.	
Platné sú anketové lístky obsahujúce aspoň jednu odpoveď na jednu anketovú otázku, ktoré majú čitateľnú adresu odosielateľa s PSČ a vlastnoručným podpisom. Hlasy posielajte len knihám, ktoré vyšli v roku 2010. Uzávierka ankety je 15. marca 2011.	

KNIHA ROKA 2009

Konečné výsledky

Počet hlasov

KNIHA ROKA

1. B. Filan: Klimtov bozk – Vydavateľstvo Slovart	223
2. M. Rúfus: Ako stopy v snehu – Slovenský spisovateľ	220
3. J. Balco: Žlté ruže – Regent	218
4. J. Banáš: Zastavte Dubčekal – Ikar	214
5. O. Malý: Mocipánov služobník – Tribun EU	156

DEBUT ROKA

1. V. Strýček: Bankrot. Chcete prežiť? – Perfekt	299
2. M. Tuma: Čaša plná lásky – Knižné centrum	194
3. E. Khidayer: Arabský svet – Iná planéta? – Marenčin PT	91
4. I. Dobráková: Prvá smrť v rodine – Marenčin PT	69
5. G. Weissová: Diagnóza F 50 – Evitapress	41

VYDAVATEĽSTVO ROKA

1. Ikar	234
2. Vydavateľstvo Slovart	215
3. Perfekt	197
4. Knižné centrum	142
5. Slovenský spisovateľ	98

BIBLIOGLOSSÁR

Winston Groom
FORREST GUMP
Bratislava, Ikar 2010
Preklad Stano Martin

Prijemná knižka na voľný čas – román, ktorý v mnohých z nás rezonuje najmä z filmového spracovania. Tvorí ho dojemný, úprimný, čistý a zároveň tragický príbeh Američana, vyzroprávaný s dynamikou, citom, vtipom až iróniou. Na vyše dvesto stranách autor poskladal najdôležitejšie historické udalosti a dobové fenomény druhej polovice 20. storočia, a to cez životopisnú chronológiu idiotizmom postihnutého Forresta. Autorská voľba rozumovo nekompetentného videnia sveta v kontakte so skutočne svetovými udalosťami (napr. vojna vo Vietname) je podstatou originality knihy – je základným estetickým prvkom, prvkom, ktorý upúta čitateľa, emotívne si ho nakloní, baví ho, drží v napätí... A čitatelia práve po takýchto zážitkových hodnotách túžia, veď tento *Forrest Gump* u nás vychádza už druhý raz.

Mary Baloghová
ZVRHLÁ LÁSKA
Bratislava,
Slovenský spisovateľ 2009
Preklad Tamara Chovanová

Historická romanca prináša lásku, neskrtnú vášeň, zradu i česť aj zopár nečakaných zápletiiek. Hrdinkou je chudobná Judit Lawová, ktorá na ceste k bohatým príbuzným spozná doteraz neznámu vášeň. Z prevráteného dostavníka ju na rozblatenej ceste zachráni lord Rannulf Bedwin, mladší brat vojvodu z Bewcastlu. Ponúkol jej pomoc, ubytovanie v hostinci. Judit, ktorá sa mu predstavila ako herečka, s ním prežila dve vášnivé noci. Potom narýchlo utiekla a pokračovala v ceste k rodine, kde mala pracovať ako spoločníčka svojej starej mamy. Tam onedlho zažila šok – o jej sesternicu Juliannu sa začal uchádzať lord Rannulf. No jeden z najžiadanejších mládenčov v Anglicku, ktorému údajne neodolá nijaká žena, začne váhať... Nemôže zabudnúť na noci s tajomnou herečkou, ktorú zrazu nájde v blízkosti svojej budúcej rodiny. Vývoj udalostí mu však pomôže v rozhodovaní.

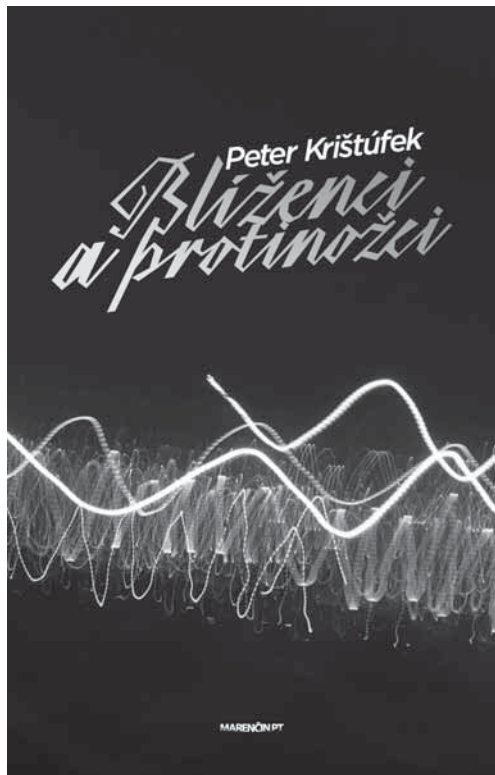
Paul Jackson
SKLADÁME ORIGAMI
Velký Meder, Talentum 2009
Preklad Simona Hevešiová

Umenie pracovať s papierom približuje kniha, ktorá predstavuje vyše tridsať modelov najlepších papierových skladačiek – origami (východné i západné návrhy). Zoznamuje so základnými princípmi origami, s jednotlivými fázami skladania každého modelu a zároveň poradí o dostupných papieroch a potrebných kvalitách pre ten-ktorý model. Pôvabné skladačky origami iste potešia a mnohých inšpirujú.

-rm- -lč-

Peter Krišťufek: Blíženci a protinožci

Adriánov denník
16. apríl 1998

Takže človek predsa len ešte sem-tam zažije nejaké prekvapenie! Popoludní niekto zvonil pri dverách. Šiel som otvoriť a stála tam žena – mladá žena, okolo dvadsať, dvadsaťdva. Ani to neviem odhadnúť. Po tom, čo mi porozprávala, by som tvrdil, že je skôr staršia. Celkom pekná, i keď nejakú zvlášť ma nezaujala. Myslel som, že sa pomýliła, no pýtala sa, či som to ja. Hej, povedal som, ale zdalo sa, že tomu neverila, neviem, koho si predstavovala – a že má pre mňa pracovnú ponuku. Podivil som sa, ale pozval som ju ďalej. Ponuku! Pomyslel som si, že o sex nemám záujem. Ha-ha! A takmer som to vyslovil, nemal som dobrú náladu, málokedy ju mám, takto popoludní. Povedala, že sa volá N a ešte nejak. A hneď vybalila, ešte si ani poriadne nesadla, že mi chce nadiktovať svoj príbeh, aby som ho spísal, pretože chce vydať knihu. Chcel som vedieť, kto jej vravel, že niečo také robím. Povedala, že skrátka ma niekto odporučil, niekto ju na mňa upozornil. Teda fakt neviem, kto to mohol byť?! Ľudia ako IM alebo ET takéto niečo držia v tajnosti, tak potom...? Fakt záhada! A že keď jej ten dotýčny povedal moje meno, spomenula si, že kedysi objavila vo výklade knihkupectva jednu svoju knihu, bol to *Prah bolesti*. A že sa jej páčil názov a kúpila si ju. Skoro som spadol z nôh (sedel som) – toto mi tuším ešte nikto nepovedal! Konečne poznám osobne svojho čitateľa – takého toho ozajstného čitateľa, nie Z, ani kamošov! Dobré – povedala, že jej veľmi nerozumela, ani ju dokonca nedočítala, ale páčil sa jej štýl, akým je napísaná. Má ju doma, ak jej neverím (neviem – vyzeral som tak?) – ale dôkazy som nevyžadoval. Jasné, že som jej neveril ani slovo – moji čitatelia predsa takto nevyzerajú! Áno? A ako teda vyzerajú? Nič. Tak si teda zistila moju adresu a rovno prišla, asi to je jej štýl. Možno sa bála, že by som sa v telefóne vyhováral. No ale na druhú stranu – som zas nemusel byť doma. Ja takéto náhle prepady dosť neznášam, takže sa jej kludne mohlo stať, že by som ani neotvoril dvere. Povedala, že ten môj štýl písania je taký priamy a že to je dobre, jednoduché vety, *šľape to dopredu* (to sú jej slová). Nevie, či je to veľmi výstižné, ale keď to tak vidí... Podľa toho, čo hovorila, nie je žiadna veľká mysliteľka. Nevadí. Stále som sa pýtal, o čo presne ide a ona sa len tak krútila, aj kávu som jej spravil, bavili sme sa o hlúpostiach (medzitým prišiel zo školy M) a už som sa jej pomaly chcel zbaviť. A potom vypálila, že od svojich šestnástich rokov sa živila ako (ehm) prostitútka, vo viacerých veľkých mestách a spýtala sa, či je to na nej vidieť. Bol som z toho zmätený. Nejak som pokrútil hlavou – na také niečo by som ju teda netipoval. Aj bola mladá, aj vyzerala tak – nepoužito – doriti, to je výraz! Ako by si to asi spoznal, ty kretén?! Robila to niekoľko rokov a potom to išlo dolu vodou, lebo sa stala závislou na heroíne a zopárkrát to vyzeralo,

Peter Krišťufek (1973) je trojnásobným finalistom literárnej súťaže Povedka (2000, 2002 a 2004). Knižne debutoval roku 2002 zbierkou próz *Nepresné miesto*, za ktorú získal prémii Ceny Ivana Kraska. Nasledovali knihy *Volným okom* (2004), *Hviezda vystrihnutého záberu* (2005), *Šepkár* (2008) a *Mimo času* (2009).

Román *Blíženci a protinožci* je o vzťahoch a sexualite, o stretávaní a prelínaní svetov mužov a žien, ale aj o spomínaní a vášni, o autentickosti a predávaní sa. Príbeh sa odohráva koncom deväťdesiatych rokov. Adrián, spisovateľ, autor náročných textov, píše knihy, články a fejtóny pre iných. Jedného dňa ho vyhladá prostitútka, ktorá chce napísať knihu o svojom pohnutom živote. Vzniká vášnivý vzťah, ktorý v konečnom dôsledku rozvráti Adriánovu rodinu a úplne zmení jeho pohľad na svet.

že má smrť na jazyku (takto to povedala, preto to takto píšem, ľudia používajú strašne veľa fráz...). Teraz sa zo závislosti dostala a chcela by o všetkom, čo ju postretlo, napísať knihu, ibaže nič podobné nikdy predtým neskúšala, takže ani nevie ako na to. Rovno sa spýtala na podmienky. Prečo nie? Povedal som jej ich. Súhlasila. Dohodli sme si teda stretnutie na najbližšiu stredu. U nás. Som zvedavý. Dlho sa už nezdržala, stále som na ňu musel pozeráť a predstavovať si... No nešlo mi to. Uvidíme.

Kniha zo skla (príbeh, ktorý nedokončil Adrián)
Fragment 3.

Bola vysoká, štíhla. Pripomínala mu zvieru, predovšetkým v tom, ako sa pohybovala. Ušľachtilé zvieru, ani nie človeka. To by bolo príliš jednoduché. Našlapovala, ako keď niekto ráčkuje, keď nevie povedať R, mätko – ako keby prudké dokročenie vždy nakoniec zjemnila. A nezaznelo potom tak ostro. Mohlo to pripomínať vzdialene mačku, ale mačky chodia ešte trochu inak. Čierne vlasy – takú čiernu ešte nevidel. Bola úplne tmavá. Raz pozoroval atrament, čo vypúšťala sépia – tak taká to bola farba. Hodila sa mu k noci, k tejto konkrétnej noci. Dlhé vlasy, ale nie zas príliš dlhé. Keď kráčala, povievajú vo vetre, takže každú chvíľu musela urobiť ten známy pohyb, ktorým si ich odhrnula z tváre – jeden prameň sa jej zachytil na perách, znovu spravila ten pohyb, reflexívne pohla špičkou jazyka a kráčala rovnomerne ďalej. Len oči nevidel. V tme sa javili ako pravidelné čierne otvory v maske. Predpokladal, že sú rovnako tmavé, tmavo-tmavé. V kontraste s bielou pokožkou tváre, na ktorej jej vystupovali lícne kosti. Tak sa to zdalo podľa svetiel a tieňov, čo vrhali pouličné lampy. A ulicou sa rozliehalo mäkké klopanie opätok, ktoré – taký to bol prelud – hovorili jednoslabičné slová. Spoluhlásky zostávali rovnaké, to len o sa menilo na a, dokonca na e či i. Inokedy výslovnosť zostávala nejednoznačná. Ale rytmus slovo bol pravidelný. Mŕtva reč zaniknutého kmeňa. Odsekávala z chodníka údermi opätokov a kráčala ďalej. Akoby toto mesto postavili iba pre ňu.

Páska 6-7

„Kolkto zákazníkov bolo za noc?“
„Za noc som mala niekedy dvoch, niekedy jedného, podľa toho, či som sa s ním musela baviť, alebo nie... V podstate, na izbe som bola s tým, keby som nepočítala vyzliekanie, sprchovanie, obliekanie, sprchovanie – som tam bola možno desať minút s ním... To bolo rýchlo, to, kolkokrát sa stalo, že som sa len vyzliekla a už som mohla odísť... Pretože tam platilo to – keď už má chlap po tom, tak odchádza... Tam sa s tým nebaví, či bolo, nebolo... A to sa veľakrát stávalo. Potom vlastne som sedela v takom podniku a tento chlapec mi hovorí – volal sa Saša – veď skús začať kradnúť – veď toľko sa lepia

na teba chlapi pri onom, aj tak ti nič niektorí nechcú dať, iba s nimi zabíja čas, vôbec, že sa s nimi rozprávaš... Tak skús im potiahuť... No a teraz ja som sa, že ja neviem, tak som začala kľučkovať, ja neviem, nevedela som to... A on, že jednoducho pôjdeš do vrečka, musíš ho zabávať, musíš odvieť jeho pozornosť preč... No a tak už prišiel vlastne deň, kedy som to mala vyskúšať. Som bola s jedným chlapom.... dohodli sme sa, som ho vlastne zbalila. Bol to taký starší pán... nejaký Rakúšan. A celkom som sa okolo... som ho obletovala, a dohodli sme sa akože, že za šesťtisíc korún pôjdem s ním. Na hotel. Na nejaký druhý. A prišli sme pred ten hotel a zastavila som si taxík skôr a vystúpila som. Skrsla mi taká myšlienka, že pobavme sa ešte vonku... No a tak som ho... ja som mladá, on bol starý... ale rozbláznila som ho vlastne tým, že som začala behať okolo áut... a začali sme sa naháňať. A ja som k nemu občas pribiehala, dala mu pusu, hej, pohladkala som ho po zadku, zrazu som pocítila, že tam má peňaženku... Tak ja som už na ňom visela, tak som mu ju vytiahla. A bláznili sme sa ďalej, naháňali sme sa. On ešte nevedel, že nemá peniaze. Myslím, že na to ani nedošiel, až kým nešiel asi niečo platiť... A zrazu som sa rozbehla a už ma nebolo. Nevie, čo ten chudák tam... či sa ďalej naháňal sám, alebo ma hľadal medzi tými autami, kde som sa schovala. A už mal po peniazoch.“

„Čo bolo potom?“
„Došla som do jedného podniku, kde ma čakal tento chlap – Saša – a na celé ústa, čo som si neuvedomila, vlastne veď som bola trochu nainvá – hovorila som, že no – Saša, podarilo sa mi to – okradla som ho – na plné ústa... Všetci tam stíchli a zostali na mňa pozeráť, tak hneď a on, že – Šibe ti? Prosím ťa, nerob si srandu! Proste to tak nejak zahovoril... A on že kolkto... Tak som mu vytiahla peňaženku. Vtedy to naše vzrušenie, čo je v tej peňaženke, vyvrcholilo... Lebo tam bolo neúmerne množstvo tých peňazí – tam boli doláre, marky, a pritom to bola veľmi malinká peňaženka... Čo by som povedala, že napríklad našich desaťtisíc by sa tam ledva zmestilo... Ale v týchto dolároch a markách sa ich tam vošlo poriadne veľa... A potom mi hovorí – Vidíš, darí sa ti, skús to ešte raz... No a už sa mi to nejak začalo páčiť, tak som začala znova ťahať takto... Vlastne tí, ktorí ma nepoznali, nevedeli, čo som zač... Ale musím povedať, že ani raz sa mi nestalo, že by chlap za mnou prišiel a povedal mi – Ja si ťa pamätám! Okradla si ma! Alebo niečo... Aj keď som ho stretla, buď si ma nepamätal, alebo nechcel... si spomenúť na to... Nechal ma tak, zakaždým... Saša, iba keď nemal peniaze, prišiel za mnou... Ja som nikdy ani teraz nemusela povedať, že zarobila som toľko a toľko... To bola moja vec. Ja neviem, to bola taká moja prvá skúška, ale nedošla som na to... Myslela som si vtedy, že ľudia sú super. A to som vlastne podcenila vo všetkých ostatných prípadoch.“

Úryvok z románu, ktorý vyjde v máji vo vydavateľstve Marenčin PT.

Manfred Chobot niks ois teata/ nic neš tyjátr

Viedenčan Manfred Chobot sa v našom literárnom prostredí takmer udomácnil. Pri najmenšom nie je neznámou tvárou, a to najmä vďaka mnohým autorským čítaniam. Na vôbec prvý výber z jeho lyrickej tvorby *Bábkohry* (RECO-YAK, Senica 1999) v preklade M. Richtera, L. Šimona a M. Hatalu teraz voľne nadväzuje básnický výber *niks ois teata – nic neš tyjátr* z bratislavského vydavateľstva FO ART, ktorý zostavil a preložil Marián Hatala. Ako už názov prezrádza, ide o dvojjazyčnú knihu ilustrovanú Chobotovými fotografiami, presnejšie – o knihu vo viedenskom dialekte a v dialekte Záhoria, resp. Pomoravia.

proč sú fšecky tý hvjezdy modré

proč sú fšecky tý hvjezdy modré?
to asi kdesik negdo sedí
na takovej hvjezde
a pýtá sa
proč proboha
je hentá
hlúpá hvjezda
do zblázneňá modrá –
asi tam negdo sedí
a pýtá sa jak já fčil:
proč sú fšecky tý hvjezdy modré?

bijografija pravého vídeňáka

narodil sa jak spjeváček
žil jak lipicán
umrel jako dvorný rátka

já sem sa ťa opýtala

já sem sa ťa opýtala
esi mja máš rát
esi berem pirule
opýtal sas ty mja

rekla sem ti že
čekám decko
já sem dával pozor
rekels ty mje

já sem sa ťa opýtala
esi mi počáš prachy
že se mnú to decko nemáš
rekels ty mje

za toľkoto to neurobím
rekel dochtor
ale já vjec nemám
rekla sem mu

ket sa se mnú vyspíš
rekel dochtor
tak to urobím
teda sem rekla že ano

mje sa šeko neprotiví
rekel dochtor
to je rádný sviňák
rekel dochtor

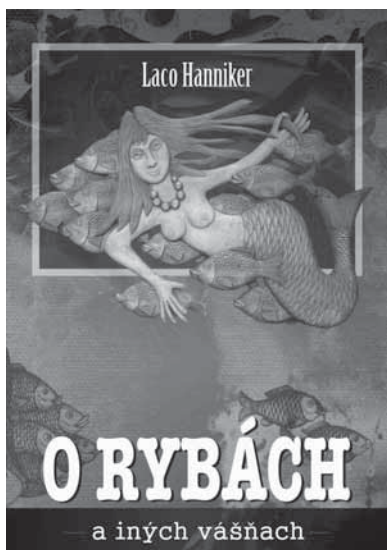

Dve podoby života

Laco Hanniker: *O rybách a iných vášňach*, Bratislava, Forza Music 2009

Laco Hanniker ponúka svoju najnovšiu, ak rátame slovenské vydania, ôsmu knihu *O rybách a iných vášňach* zámerne členenú do dvoch častí. Kým v prvej sa primárne venuje rybárskym príbehom, v druhej zabrusil do kalnejších vôd života. Obe časti majú mimoriadne jednoduché názvy: *O rybách* a *A iných vášňach*. Ten istý princíp uplatňuje aj pri pomenovaní jednotlivých poviedok. To však neznamená, že nevyužíva košatosť jazyka, metaforickosť a dužnatosť slovných konštrukcií. Aj jeho vety možno charakterizovať ako priame, neuhýbavé. To všetko zvyšuje čitateľskú príťažlivosť. Aby toho nebolo málo, vo viacerých poviedkach osobne vystupuje (napríklad *Moja žena Anna*, *Som Nóř*).

V rybárskych príbehoch necítiť tolko nevráživosti a bolesti, akú si vedia navzájom uštedriť len ľudia, ako v príbehoch druhej časti. Autor vie pretaviť do zaujímavého textu svoje skúsenosti z brehu jazier, riek, potokov, no rovnako dokáže zužitkovať autopsiu svojej profesie. Kým *Brána*, *Eskorta* a *Zvončeková dráha* čerpajú z represívnych zariadení spoločnosti, poviedka *Dar* poukazuje na zneužívanie moci a pretváranie zariadenia sociálnej starostlivosti na zariadenie represie. Lahostajnosť k osudom blížnych má rôzne formy a podoby,

ale v konečnom dôsledku je pri zratovaní viny nezriedka oveľa závažnejšia ako samotné protizákonné previnenie. Okrem viackrát rezonujúcej spomenutej myšlienky sa tu objavuje aj spríaznený motív rýb ako tvorov – ľudí žijúcich pod vodou. Aj v tomto prípade je to o neublžovaní.

Pri recepcii knihy sa vnímavému čitateľovi bude neodbytné vtlačať do hlavy pocit deja vu. Vysvetlenie je naporúdzi. Viaceré z próz nielenže odznegli v rozhlase (alebo boli časopisecky zverejnené), ale v súťažiach tiež získali popredné ceny. Laco Hanniker je najmä v odbore rozhlasovej poviedky ostrielený harcovník, štýl, jazykové prostriedky, rozsah a ťah na bránu sa pozitívne prejavujú aj pri ich zaradení do knihy. Skvelé dialógy a moment prekvapenia

vie autor využiť napokon i pri menej vážnych, až humoristických či satirických prózach, nehovoriac o tom, že pre svoj účel dokáže účelne do textu zapojiť aj magickosť či prvky sci-fi.

Zhrnújúco by sa o poslednej Hannikerovej knihe dalo konštatovať, že vášnivo a pútavo zobrazuje deficit sociálnej komunikácie, pričom socializuje aj podvodnú komunitu. A ešte treba dodať: Laco Hanniker sa opäť raz ukázal vo veľkolepej rozprávačskej forme. **Luboš Svetoň**

Pozvanie na obchádzku

Miroslav Brück: *Obchádzky*, Ivanka pri Dunaji, F. R. & G. 2009

Ťažiskom najnovšej – v poradí šiestej básnickej zbierky Miroslava Brücka *Obchádzky* je prvá z troch častí zbierky, kompozične stmelená motívom cesty – časovej i priestorovej. Literárne stereotypizované asociácie domova, odchodov a návratov, rozvrhnutých na konvenčnej osi nostalgia za domovom – inklinácia k exotickému Brück prekonáva sústredenie básne na samotnú cestu.

Kľúčovými vo svete poetiky *Obchádzok* teda nie sú východiská a závery, narodenia a úmrtia, ale miesta a priestory pri ceste či na ceste – železničné stanice, najmä tie náhodné, prespaté či zaniknuté. Týmto preskupením či zrovnoprávnením hierarchie jednotlivých bodov cesty zbierka inklinuje k postmodernému rozrúšaniu modernej interpretácie zmyslu existencie ako plynutia od začiatku ku koncu, lineárnosť a jednoznačnosť smerovania ustupuje opakovanému kruhovému pohybu detailov. Markantná je fascinácia časovo i priestorovo nelineárnym oddalovaním existencie, autentickejšou, opakovaním,

podobnosťami, odmietaním jednoznačnej determinácie entít: „*Zrkadlo ťa vo svojej bezradnosti / odkáže na pokračujúce zrkadlo / s plavými dievčenskými vlasmi / (tvár v celku je nedostupná)*“ (s. 15). Potenciálne nekonečné oddalovanie významu rezonuje i s Brückovým spôsobom narábania s obraznosťou – kumuláciou synonymných obrazov, pričom prenesenie *obchádzky* z pozadia do figúry, jej vymenenie zo sekundárnosti je spriehladnené i metatextovo: „*Dokonca aj voči sebe / klamanie a obchádzky /... / (nemožnosť vyjadriť sa inak / ako metaforou sa stáva výhodou)*“ (s. 17).

Kým druhá časť zbierky je kompozične menej zomknutá, výraznejšie do nej preniká konkrétny geografický priestor a prírodný čas, *Náhodné texty* tretej časti sú už len roztrúsenými poznámkami, fragmentmi, osamotnenými obrazmi či zhustenými básňami – myšlienkami, ktoré zjemňujú ostrý prechod od básne na papieri k básni v čitateľovi. **Ivana Hostová**

Len do pol pása?

Bystrík Šikula: *Objatia mŕtvych otcov*, Bratislava, Regent 2009

Zatúžili po Amerike ako dieťa po veľkej farebnej lízanke. Pri úsilí obližnúť si z nej však na seba začínajú vrčať, trochu hrýzť a prskať. Vzťahy sa lámu rovnako precízne, ako si postavy medzi sebou (na percentá) rozpočítavajú šance na úspech. Neférovu pritom vynechávajú brata a kamaráta, hlavného hrdinu, ktorý sa v prvej časti delí s čitateľom o pocity z tejto žabo-myšej vojny a rodinného intrigánstva. V druhej ho však predsa len vezmú so sebou a on je rád, i keď zisťuje, že tá americká lízanka až taká sladká nie je.

Beletristický debut Bystríka Šikula *Objatia mŕtvych otcov* vyšiel po deviatich rokoch druhýkrát (predtým v Spolku slovenských spisovateľov 2000), no opäť v ňom nájdeme to, od čoho sme si v spleti postmodernistických úletov pomaly už odvykli: zvnútornenie prežívaného, jasne hmatateľný problém a štylisticky vycibrený tvar. Autor nezatažuje čitateľa prázdnyimi dialógmi, text občas okorení vulgarizmom, avšak takým priliehavým, že sa nad ním nemožno pohoršiť; neplytvá papierom, výpoveď vkusne kondenzuje polopriamymi rečami. Čierne-biele predstavy o svete pred a za železnou oponou vyfarbuje s humorom a tiež je sympatické, že nija-kej zo svojich postáv nepridáva svätôžiaru, ale ani chvost a kopytá; naopak, postupne prichádzame na relatívnosť ich názorov a charakterových vlastností.

Už menej zábavný je kolotoč „amerikologizovania“, ktorý sa neprestáva krútiť ani vtedy, keď by sme už chceli zosadnúť a vstúpiť vlastnými nohami do príbehu, aký od románu očakávame; vnoriť sa doň celí ako do bezbrehej rieky života – šantíť v nej, splývať i topiť sa. Šikula do týchto vôd vchádza nasmelo, len asi do pol pása... Epickú „rozvodnenosť“ dosahuje silovo, napr. formou spomienok ich-rozprávača na svoju mladosť alebo predkov (najmarkantnejšie v názve). Zo zápletky až poviedkovo prostej (dostanem sa do tej Ameriky aj ja?) sa snaží urobiť „pravý orechový“ románový koláč, no preháňa to s prísadami: mieša historické vsuvky s krachom manželstva, mysticizmom záhadných snov, pikantným milostným aktom (síce pekným a sugestívnym, ale neverohodným), no pridáva aj závan kerouacovskej slobody pri kamarátskych výjazdoch z New Yorku a pod. Výsledok: výrazná aróma jednotlivostí preráža chuť celku.

Nemôžem sa zbaviť dojmu, že z textu na mňa havká a či mňauká akýsi žánrový mačkopos, no keďže Ján Lenčo v doslove (až príliš prechválenom) hovorí o románe, budem aj ja, a to i napriek nehomogénosti jeho motivických línií v úzkom naračnom priestore. Na autorovom rukopise jasne badať stopy štýlu literárneho kritika: hutnosť výrazu, obratné narábanie so slovom atď.; chýba však niečo nad tým – usľachtilé poslanstvo, šírka látky, hĺbka onej rieky... **Ján Čakanek**

CITUJEME ...

„Naskrze nie som poverčivý, tak ako čierne mačky sú obyčajné mačky domáce, génmi predkov predurčené na tmavú farbu kožuchu, tak aj všetko ostatné je alebo dielom náhody, alebo logicky vysvetliteľné, napriek tomu predsa, akosi nasprostasto opatrnický, radšej nahlas nikdy, ani len zo žartu nepoviem, že by som chcel byť slepý... lebo keby sa tak zhodou okolností stalo, určite by som v tej chvíli mal tendenciu vysvetľovať si to ako zásah osudu,

či hádam prozreteľnosti, ako trest za rúhanie sa, a teda možný dôkaz jestvovania Boha, čiže, samozrejme, nebridiť sa mi sama estetická chyba, nedeší ma zmrazenie dôležitého zmyslu, ale znepokojuje ma predstava, že pod tlakom situácie... by som mohol podľahnúť slabosti a začať vážne hľbať nad Bohom“

Michaela Rosová: *Hlava nehlava*
Koloman Kertész Bagala 2009

Knižné víly a ďalšie bytosti

Ján Uličiansky: *Štyria škriatkovia a víla*, Bratislava, Perfekt 2009

Ročné obdobia vraj majú svoju hudbu. Počuje ju staratý dub, víla Viva, škriatkovia Pikolo, Solário, Vento a Fredo i žaba Futura. Počuť ju môže každý, kto sa započúva do kolobehu ročných období v prírode: do zurkotajúceho jarného potoka, do bzukotu letnej búrky, šumenia jesenných listov alebo mäkkého padania snehových vločiek. V knihe *Štyria škriatkovia a víla* sú spomínané melódie podmienkou správneho fungovania prírody. Podľa osvedčených zásad mytologickej rozprávky im autor prisudzuje zázračný pôvod. Hudbu štyroch ročných období vyludzuje zázračná hracia skrinka, o ktorú sa cyklicky starajú spomínaní štyria škriatkovia.

Mená postáv majú príznakový charakter. Viva pripomína život; meno jarného Pikola evokuje malé jarné zázraky – začínajúci život, mládkatka; meno letného Solária sa spája so slnkom; jesenný Vento pripomína veterné počasie; meno zimného Freda etymologicky vychádza z chladu; žaba Futura má svoje meno odvodené od predpovedania budúcnosti. Podľa osvedčenej zásady „nomen omen“ mená typologicky predznačujú hrdinov príbehu. Zimný škriatok Fredo má nepríjemnú mrazivú povahu. Do vzťahov prináša chlad a strach, má sklony k majetníctvu. Víla Viva je čistým nežným stvorením schopným veľkých obetí, ak ide o dobro a lásku. Rosnička Futura je typicky veštecky zákerná, mocichtivá vrtošivá a Istivá.

Zápletka príbehu vychádza z charakterových „slabostí“ postáv. Zamilovaná víla Viva je netreplivá a impulzívna. Túži vidieť Pikola, a hoci ten so svojím jarným príchodom mešká len krátko, začne hľadať pomoc u žaby Futury. Príčinou oneskorenej jari je nezodpovednosť a lakomstvo škriatka Freda, ktorý je hracou skrinkou príliš opantáný a zámerne predlžuje svoj zimný

čas. Situáciu zamotá a skomplikuje Istivý zámer Futury, ktorá zneužije Vivinu naivnú dôverčivosť a silnú túžbu stretnúť sa so svojím Pikolom na to, aby získala skrinku a mohla ovládať svet. Akokoľvek malé alebo veľké sú zlyhania hrdinov príbehu, stanú sa dostatočnou príčinou katastrofického zásahu do prírodného poriadku. Náprava chýb vyžaduje spoluprácu a nasadenie reprezentantov bájnemu prírodnému svetu. Charakterové modelovanie postáv je silnou stránkou autorského rukopisu Uličianskeho. Vyhyba sa priamočiarosti a necháva čitateľa, aby sa s postavou postupne zoznamoval, sledoval ju v širšom dejovom pláne a vytváral si vlastný úsudok. Tento princíp provokuje dieťa k aktivite. Navyše, vlastnosti postáv sa učí dešifrovať na základe signálov správania, konfrontovaním rozdielov medzi tým, ako sa postava prejavuje navonok a ako uvažuje vo vnútri (najmä v prípade žaby Futury a škriatka Freda).

Záner mytologickej rozprávky sa tematicky spája s vesmírnymi, veľkoplošnými udalosťami. Postavy v takýchto príbehoch pôsobia monumentálne, nadčasovo, čo v niektorých prípadoch môže v detskom čitateľovi vzbudzovať pocit chladu a odstupu. Príznačnosť nadčasovosti a monumentálnosti v tomto texte navodzuje tendencia autora scénicky tvarovať priestor príbehu. Text pritom nepôsobí pateticky či schematicky. Rozprávanie oživuje harmonický vzťah Vivy a Pikola. Spôsob vyrozprávania ich príbehu dodáva rozprávke príjemnú ľudskú rozpru. Nepriamo tak možno poukazuje na to, že na pozadí veľkých, bájných scén sa vynímajú jemné detaily nezištnej lásky, ktorá je bezpečnou kotvou v vesmírnych treskoch i v údajne nezvratných točeniach kolesami osudov.

Jozef Marec: *Blaženkin rok*, Žilina, Artis Ormis 2009

Téme víl sa Jozef Marec venuje už vo svojej druhej knižke. Jeho príbehy sa pohybujú na hranici medzi klasikou rozprávky a bájou. Opiera sa o slovanské bájoslovie. V koncepte príbehu vychádza z predstavy mytologického hierarchického systému. Na najvyššej „priečke“ stojí Matka Príroda. Jej je podriadená aj víla Blaženka, hlavná postava, ktorá je zároveň spojovacím prvkom jednotlivých príbehov. Ako trochu napovedá jej meno, Blaženka je vládkyňou v „ríši blaženosti.“ Do jej právomoci patrí i spravovanie prírodných javov v celoročnom cykle. Zasahuje však aj do ľudského sveta. Prítom chráni hranicu medzi bájnym a ľudským priestorom. V úvodnom „prológu“ ku knihe ju autor predstavuje ako stelesnenie dobra, spravodlivosti a múdreho poriadku. Jednotlivé príbehy o vílach, podriadených Blaženke, o zvieratách, rastlinách a o ľuďoch sú teda v istom zmysle ilustráciami tejto tézy. Z autorovej výpovede je zrejmy jeho vrúcny vzťah k prírode. Ako pozorovateľ, obdivovateľ sa pritom sústreďuje na pôsobivé detaily zmien a premien typických pre jednotlivé ročné obdobia. Niekedy ho to odvádza

od príbehu, zabrzdí to plynulý tok rozprávania. Niekedy je brzda aj nedomyšlené prelínanie scén (*Čakanka*). Trochu schematické je modelovanie postavy hlavnej hrdinky. Autor sa snaží navodiť pocit odstupu Blaženky od diania. Víla ako pozorovateľka skúma dianie v prírode a do udalostí zasahuje len v prípade nutnosti. Tú „nutnosť“ autor zvykne využívať ako zápletku. Má to však úskalie: postava je značne statická, nevyvíja sa. Prítom v kontakte Blaženky s vedľajšími hrdinami sa črtajú viaceré možnosti, ako ju živšie zapojiť do diania. Autor sa totiž snaží modelovať charakter víl podľa charakteru prírodných objektov a úkazov, o ktoré sa starajú. V premyslenejšej stratégii tvorby hlavnej postavy Blaženky by sa interakcia s vedľajšími postavami dala využiť nielen na plastickejšie vyrozprávajú príbeh, ale aj na prenikavejšie sformulovanú pointu. Rozprávanie o „ríši blaženosti“ zachytáva, ako by mohol náš fyzický svet vyzeráť, keby sa človek správal s úctou k jeho krásam a darom. Etické poslanstvo knižky bude preto podnetným výchovným materiálom. **Timotea Vráblová**

Knihy v predaji

0 VŠEOBECNOSTI

00 Bibliografické katalógy. Knihovníctvo. Dokumentácia

Bibliografia 2008. Zost. H. Pišteková Bratislava, Univerzita Komenského, vydavateľstvo 2009. 1. vyd. 378 s. Brož.
Publikačná činnosť zamestnancov.
ISBN 978-80-223-2751-0

03 Encyklopédie. Všeobecné slovníky

Ilustrovaná encyklopédia ľudskej vzdelanosti. Z angl. orig. prel. a dopl. kolektív autorov Bratislava, Reader's digest výber 2009. 2. uprav. vyd. 605 s. Viaz.
Encyklopédia prináša informácie z oblasti literatúry, umenia, filozofie a náboženstva, architektúry a staviteľstva, dejín Slovenska a sveta, svetovej politiky a práva, ekonomiky a podnikania, filmu, hudby, športu, zemepisu Slovenska a sveta, medicíny, vedy a vesmíru, techniky a vynálezov.
ISBN 978-80-8097-034-5

Ilustrované dejiny sveta. Úsvit civilizácie. Z angl. orig. prel. V. Krupa Bratislava, Reader's digest výber 2009. 1. vyd. 192 s. Viaz.
Encyklopédia najstarších dejín informuje o dávných civilizáciách sveta spolu s množstvom obrazového materiálu.
ISBN 978-80-8097-025-3

08 Normy

Zoznam slovenských technických noriem 2010. 1. diel
Bratislava, Slovenský ústav technickej normalizácie 2010. 1. vyd. 371 s. Brož.
Trieda 01 – 32.
ISBN 978-80-88971-76-4

Zoznam slovenských technických noriem 2010. 2. diel
Bratislava, Slovenský ústav technickej normalizácie 2010. 1. vyd. 339 s. Brož.
Trieda 33 – 38.
ISBN 978-80-88971-77-1

Zoznam slovenských technických noriem 2010. 3. diel
Bratislava, Slovenský ústav technickej normalizácie 2010. 1. vyd. 129 s. Brož.
Trieda 39 – 50.
ISBN 978-80-88971-78-8

Zoznam slovenských technických noriem 2010. 4. diel
Bratislava, Slovenský ústav technickej normalizácie 2010. 1. vyd. 415 s. Brož.
Trieda 51 – 85.
ISBN 978-80-88971-79-5

Zoznam slovenských technických noriem 2010. 5. diel
Bratislava, Slovenský ústav technickej normalizácie 2010. 1. vyd. 211 s. Brož.
Trieda 87.
ISBN 978-80-88971-80-1

Zoznam slovenských technických noriem 2010. 6. diel
Bratislava, Slovenský ústav technickej normalizácie 2010. 1. vyd. 62 s. Brož.
Trieda 88 – 90.
ISBN 978-80-88971-81-8

Register k Zoznamu slovenských technických noriem 2010. 7. diel
Bratislava, Slovenský ústav technickej normalizácie 2010. 1. vyd. 556 s. Brož.
Register.
ISBN 978-80-88971-82-5

1 FILOZOFIA

10 Filozofia

BAČA, Drahomír
Ja a my

Púchov, D. Bača 2010. 1. vyd. 125 s. Brož.
Filozofická rozprava.
ISBN 978-80-970316-2-6

Kontrafaktové myslenie a osobnosť. Zost. Z. Ruiselová Bratislava, Slovak Academic Press 2009. 1. vyd. 170 s. Brož.
Výsledky výskumu o súčasnom stave tohto myslenia.
ISBN 978-80-88910-27-5

Podoby etiky

Bratislava, Filozofický ústav SAV 2009. 1. vyd. 135 s. Brož.
Príspevok k skúmaniu základných existenciálnych procesov vyrovnávania sa človeka so svetom.
ISBN 978-80-969770-9-3

SMREKOVÁ, Dagmar – PALOVIČOVÁ, Zuzana
Dvojznačnosť etických pojmov
Bratislava, Filozofický ústav SAV 2009. 1. vyd. 166 s. Brož.
Monografia, v ktorej autorky skúmajú vybrané etické pojmy (napr. zodpovednosť, nerest, odpustenie, autenticita) z hľadiska dvojznačnosti a viacznačnosti.
ISBN 978-80-969770-6-2

ŠULAVÍKOVÁ, Blanka
Mladí v hraniciach súkromných záujmov
Bratislava, ALBUM 2009. 1. vyd. 182 s. Brož.
Autorka sa sústreďuje na problematiku vzťahu mladých k riešeniu problémov vo verejnom priestore.
ISBN 978-80-969908-2-5

ZOUHAR, Marián
Teória kvantifikácie a extenzionálna sémantika
Bratislava, Filozofický ústav SAV 2009. 1. vyd. 167 s. Brož.
Monografia.
ISBN 978-80-969770-5-5

2 NÁBOŽENSTVO. DUCHOVNOSŤ

20 Kresťanské náboženstvo

Argumentácia v bioetike. Zost. J. Hrkút Ružomberok, Katolícka univerzita v Ružomberku 2009. 1. vyd. 215 s. Brož.
Zborník humanitných štúdií od kolektívu autorov ponúka analýzu vnútornej štruktúry tvrdení a východísk jednotlivých bioetických problémov.
ISBN 978-80-8084-261-1

Denne s božím slovom III. Zost. Š. Beňová Kapušany, Bens 2009. 1. vyd. 367 s. Brož.
Zamyšlenia.
ISBN 978-80-88998-81-5

FOGASSY, Judit
Rodinná katechéza. Z maď. orig. prel. F. Medveczky, L. Tóth B. m., Komisia pre katechizáciu a školstvo KBS 2010. 1. vyd. 328 s. Brož.
Príručka katechézy.
ISBN 978-80-970295-8-6

GRUDNIOK, Franciszek – TKÁČ, Alojz
Byť kňazom
Levoča, Polypress 2009. 1. vyd. 381 s. Viaz.
Prvá časť trilógie, ktorá je pomôckou pastorácie pre mladých i skúsených kňazov.
ISBN 978-80-88704-70-6

HAJDUK, Anton
Boží vesmír
Trnava, Spolok sv. Vojtecha – VOJTECH 2009. 1. vyd. 205 s. Brož.
Materiál z pozostalosti astronóma, pedagóga, ktorý sa venoval vzniku a vývoju života na zemi.
ISBN 978-80-7162-798-2

JÁN PAVOL II.
Hľadanie nádeje. Z poľ. orig. prel. S. Smolíkova Bratislava, Karmelitánske nakladateľstvo 2009. 1. vyd. 109 s. Brož.

Myšlienky pápeža Jána Pavla II., ktoré odzneli pri rôznych príležitostiach a reflektujú aktuálne problémy našej doby.
ISBN 978-80-89231-11-9

JUDÁK, Viliam
Pôstne a veľkonočné zamyslenia
Bratislava, Karmelitánske nakladateľstvo 2009. 1. vyd. 127 s. Brož.
Úvahy.
ISBN 978-80-89231-15-7

McDOWELL, Josh – WILLIAMS, Thomas
Hľadanie pravdy. Z angl. orig. prel. E. Baloghová Bratislava, Porta libri 2009. 1. vyd. 103 s. Brož.
Kniha obhajuje koncept univerzálnej pravdy, ktorú možno nájsť v osobe Boha.
ISBN 978-80-89067-51-0

NOUWEN, Henri
Nebeská Kristova cesta. Z angl. orig. prel. P. Petrik Bratislava, Karmelitánske nakladateľstvo 2009. 1. vyd. 84 s. Brož.
Meditácia.
ISBN 978-80-89231-29-4

PERI, Vittorio
Karol Wojtyła. Veľký pápež. Z tal. orig. prel. J. Kupka Spišská Nová Ves, Pallotína 2009. 1. vyd. 47 s. Brož.
Biografická črta.
ISBN 978-80-970119-0-1

TANČÁKOVÁ, Monika – PACÁK, Marián
Brieždenie s Matkou
Michalovce, Misionár 2009. 1. vyd. 214 s. Viaz.
História, súčasnosť i legendy z farnosti Matky Ustavičnej pomoci v Starej Lubovni.
ISBN 978-80-88724-44-5

3 SPOLOČENSKÉ VEDY

31 Životné prostredie. Ekológia

Správa o kvalite ovzdušia a podiele jednotlivých zdrojov na jeho znečistení v Slovenskej republike 2008
Bratislava, Ministerstvo životného prostredia SR 2009. 1. vyd. Preruš. čisl. Brož.
Oficiálna informatívna správa o stave ovzdušia.
ISBN 978-80-88907-71-8

32 Politika

Ročenka zahraničnej politiky Slovenskej republiky 2008. Zost. P. Brežáni Bratislava, Výskumné centrum slovenskej spoločnosti pre zahraničnú politiku 2009. 1. vyd. 228 s. Brož.
Zborník názorov a hodnotení zahraničnej politiky SR.
ISBN 978-80-89456-06-5

33 Ekonomika

Podvojný účtovníctvo pre podnikateľov 2010
Bratislava, Súvaha 2010. 1. vyd. 225 s. Brož.
Úplné znenie opatrení MF SR platné od 1. 1. 2010.
ISBN 978-80-89265-14-5

36 Sociálna starostlivosť a dobročinnosť. Sociálne poistenie

Mosty z chudoby. Z angl. orig. prel. L. Hostová Košice, EQUILIBRIA 2010. 1. vyd. 293 s. Brož.
Kniha s podtitulom Stratégie pre profesionálov a komunity určená najmä sociálnym a zdravotníckym pracovníkom a iným profesionálom pôsobiacim v sociálnej sfére.
ISBN 978-80-89284-53-5

391 Učebnice

HAVRILOVÁ, Marcela – ZBOJEK, Ján

Školský kalendár finančnej gramotnosti 2010
Bratislava, Príroda 2010. 1. vyd. 58 s. Brož.
Učebná pomôcka.
ISBN 978-80-07-01809-9

Makroekonómia
Zvolen, Technická univerzita 2009. 1. vyd. 160 s. Brož.
Učebný text.
ISBN 978-80-228-2068-4

PALÚŠ, Igor – SOMOROVÁ, Ludmila
Štátne právo Slovenskej republiky
Košice, Univerzita Pavla Jozefa Šafárika 2010. 3. vyd. 557 s. Brož.
Učebnica.
ISBN 978-80-8097-787-3

Teória a dejiny kultúry
Bratislava, Slovenské pedagogické nakladateľstvo – Mladé letá 2009. 1. vyd. 223 s. Brož.
Učebnica pre 3. ročník SPŠ, pedagogické a sociálne akadémie.
ISBN 978-80-1é-01623-5

ZALAI, Karol
Finančno-ekonomická analýza podniku
Bratislava, Sprint 2010. 7. rozš. a preprac. vyd. 446 s. Viaz.
Vysokoškolská učebnica.
ISBN 978-80-89393-15-2

4 JAZYK. JAZYKOVEDA

40 Lingvistiká. Filológia

Profil vykonávacích politických nástrojov jazykového vzdelávania SR. Z franc. orig. prel. M. Palová Bratislava, Štátny pedagogický ústav 2009. 2. vyd. 78 s. Brož.
Skúsenosti Divízie jazykovej politiky RE, ktoré ponúka členským štátom a Profil pre SR.
ISBN 978-80-89225-73-6

Z problematiky náboženských výrazov v spisovnej slovenčine. Zost. E. Krasnovská Bratislava-Trnava, Veda – Trnavská univerzita 2009. 1. vyd. 278 s. Brož.
Zborník príspevkov zo seminára.
ISBN 978-80-8082-263-7

41 Cudzie jazyky

JABUR, Vasil – PLIŠKOVÁ, Anna
Súčasný rusínsky spisovný jazyk
Prešov, Prešovská univerzita 2009. 1. vyd. 212 s. Brož.
Vysokoškolská učebnica.
ISBN 978-80-555-0046-1

49 Učebnice

LAMPARTOVÁ, Terézia
Päťminútovky zo slovenského jazyka pre 7. – 9. ročník
Bratislava, Príroda 2010. 1. vyd. 127 s. Brož.
Cvičenia a úlohy.
ISBN 978-80-07-01821-1

WEISSOVÁ, Katarína
Slovenský jazyk a komunikácia
Bratislava, Príroda 2010. 1. vyd. 94 s. Brož.
Pracovné listy.
ISBN 978-80-07-01820-4

5 EXAKTNÉ VEDY

57 Botanika. Zoológia

PATOČKA, Jan – KULFAN, Ján
Motýle Slovenska. Bionómia a ekológia
Bratislava, Veda 2009. 1. vyd. 312 s. Viaz.
Slovensko-anglický súhrnný text o motýloch na Slovensku.
ISBN 978-80-224-1085-4

59 Učebnice

DICKÝ, Jozef – PREKOP, Lubomír – TVRDÁ, Katarína
Pružnosť a pevnosť
Bratislava, Slovenská technická univerzita 2009. 1. preprac. vyd. 172 s. Brož.
Pomôcka k cvičeniam.
ISBN 978-80-227-3198-0

Zbierka úloh z Pytagoriády. Zost. A. Géczyová

Bratislava, IUVENTA 2009. 1. vyd. 31 s. Brož.
Úlohy pre žiakov.
ISBN 978-80-8072-103-9

6 APLIKOVANÉ VEDY

62 Psychológia. Psychiatria. Psychoanalýza. Sexualita

CARNEGIE, Dale
Ako žiť bohatší život. Z angl. orig. prel. Miriam Ghaniová Bratislava, Príroda 2010. 1. vyd. 118 s. Viaz.
Motivačná kniha pre rozvoj individuálnych schopností.
ISBN 978-80-07-01813-6

LOVAŠ, Ladislav
Agresia a násilie
Bratislava, Ikar 2010. 1. vyd. 197 s. Edícia Pegas. Viaz.
Odborná publikácia s podtitulom Psychológia ľudskej agresie a jej podoby v domácom prostredí, škole, v práci, vo väzniciach a v športe.
ISBN 978-80-551-1752-2

SCHACHE, Ruediger
Tajomstvo siedmich závojev. Z nem. orig. prel. Dana Kurčáková Bratislava, Ikar 2010. 1. vyd. 193 s. Viaz.
Psychologicko-motivačná publikácia o sebapoznani a o prekonávaní prekážok – závojev na ceste k vnútornej slobode.
ISBN 978-80-551-2125-3

7 UMENIE. ŠPORT. VOLNÝ ČAS

73 Maliarstvo. Grafika

KRIŠKA, Fedor
Miroslav Cipár
Prešov, Vydavateľstvo Michala Vaška 2009. 1. vyd. 347 s. Viaz.
Reprezentatívna umelecko-vedecká monografia o výtvarníkovi, grafikovi, sochárovi, dizajnérovi a ilustrátorovi (nar. 1935) s množstvom reprodukcii jeho diel.
ISBN 978-80-7165-778-1

77 Fotografia. Kinematografia. Audiovizia

GROSSMANN, Igor – PETRÁNSKY, Ludovít (text)
Okamihy, návraty. Zo slov. orig. prel. do angličtiny Simona Petránka, do nemčiny Anna Schirlbauer-Grossmanová Bratislava, ORMAN 2009. 1. vyd. 204 s. Brož.
Reprezentatívna kniha 200 čiernobielých fotografií portrétov a krajín, ktorá vychádza pri príležitosti umelcovho životného jubilea (nar. 1924). Sprírodné texty sú v angličtine aj v nemčine.
ISBN 978-80-969675-9-9

79 Šport. Voľný čas

VRANKA, Milan a kolektív
Kronika športu 2009
Bratislava, Šport press 2010. 1. vyd. 192 s. Viaz.
Trinásty diel populárnej edície športových kroník. Udalosti, osobnosti, čísla a fakty športového roka 2009 vo svete a na Slovensku.
ISBN 978-80-85742-40-4

8 LITERATÚRA. BELETRIA

80 Literárne dejiny. Teória. Kritika. Korešpondencia. Súborné dielo a vybrané diela. Biografie a monografie o spisovateľoch

Medzi dvoma domovmi 2. Zost. Miroslav Demák, Michal Harpán, Peter Cabada, Vladimír Skalský Bratislava, Literárne informačné centrum 2009. 1. vyd. 270 s. Viaz.
Druhá časť projektu antológií slovenskej literatúry zachytáva krátke prózy vydané v zahraničí (dolnozemska próza, exilová próza a slovenská próza v Česku). Projekt bude pokračovať ďalšou časťou venovanou spomienkam, esejistike a kritike. Na vydaní sa podieľali Matica slovenská a Svetové združenie Slovákov v zahraničí.
ISBN 978-80-89222-80-3

Anotácie

81 Poézia

ZBIHLEJ, Jozif
Modrý vietor
Prešov, CUPER 2009. 1. vyd. 46 s. Brož.
Zbierka poézie v rusínčine.

ISBN 978-80-88890-47-8

83 Román. Novely. Poviedky

ABDOLAH, Kader
Dom pri mešite. Z hol. orig. prel. Adam Bžoch
Bratislava, Vydavateľstvo Slovart 2009. 1. vyd. 389 s. Edícia MM. Viaz.
Román spisovateľa pôvodom z Iránu (nar. 1954) o náboženstve, viere a konfliktke.

ISBN 978-80-8085-683-0

COLFER, Eoin
A okrem toho... Šiesta časť štvordielnej série Douglasa Adamsa Stopárov sprievodca galaxiou. Z angl. orig. prel. Patrick Frank
Bratislava, Vydavateľstvo Slovart 2010. 1. vyd. 373 s. Viaz.
Ďalší diel vedecko-fantastického románového cyklu Stopárov sprievodca galaxiou pre mládež aj dospelých o neuveriteľných vesmírnych dobrodružstvách hlavného hrdinu Arthura – toto pokračovanie napísal Colfer na základe originálnych nápadov Douglasa Adamsa (1952-2001).

ISBN 978-80-8085-984-8

EPHRONOVÁ, Hallie
Nikdy neklam. Z angl. orig. prel. Jaroslav Vančo
Bratislava, Ikar 2010. 1. vyd. 214 s. Viaz.
Detektívny román o manželoch Davidovi a Ivy, ktorým sa do života zapletie dotieravá a atraktívna Melinda.

ISBN 978-80-551-2115-4

GROOM, Winston
Forrest Gump. Z angl. orig. prel. Stano Martin
Bratislava, Ikar 2010. 2. vyd. 222 s. Viaz.
Román známy najmä z filmového spracovania o svojráznom Forrestovi a spoločenských zmenách v USA a vo svete v druhej polovici 20. storočia.

ISBN 978-80-551-2133-8

JURÁŇOVÁ, Jana
Žila som s Hviezdoslavom
Bratislava, ASPEKT, záujmové združenie žien 2010. 2. vyd. 196 s. Brož.
Novela, ktorá vychádza z faktov zo života nášho významného básnika – autorka sa jeho život pokúsila prerozprávať cez ženské vnímanie s dôrazom na jeho manželku Ilonu.

ISBN 978-80-85549-84-3

Klasické tibetské príbehy. Z tibet. orig. prel. do češtiny J. Kolmaš
Bratislava, CAD PRESS 2009. 1. vyd. 242 s. Viaz.
Reprezentatívny výber sprostredkúva tri populárne diela tibetskej literatúry.

ISBN 978-80-88969-42-6

MÁRQUEZ, Gabriel García
Dvanásť príbehov z cudziny. Zo špan. orig. prel. Eva Palkovičová
Bratislava, Ikar 2010. 2. vyd., v Ikar 1. vyd. 171 s. Edícia Odeon. Viaz.
Aktuálny zväzok edície zameranej na svetovú literatúru sprostredkúva poviedky s nezameniteľnou rozprávačskou atmosférou nositeľa Nobelovej ceny.

ISBN 978-80-551-2007-2

MARTINOVÁ, Kat
Podozrivá. Z angl. orig. prel. Katarína Repatá
Bratislava, Ikar 2010. 1. vyd. 264 s. Brož.
Ďalšia romanca pre čitateľky od známej spisovateľky je voľným pokračovaním príbehov Bez srdca, Vnútny oheň z prostredia londýnskej aristokracie.

ISBN 978-80-551-2072-0

MATONOKOVÁ, Erika
Ukradnuté zvony
Prešov, CUPER 2009. 1. vyd. 110 s. Brož.
Kniha povestí z Osturne.

ISBN 978-80-88890-46-1

McCARTHY, Cormac
Cesta. Z angl. orig. prel. Ján Gavura

Bratislava, Vydavateľstvo Slovart 2009. 1. vyd. 207 s. Viaz.
Román amerického spisovateľa (nar. 1933) ocenený Pulitzerovou cenou (2006) je akčnou no aj filozofickou víziou postapokalyptického sveta – román bol sfilmovaný.

ISBN 978-80-8085-682-3

McKINLEY, Tamara
Červená zem. Z angl. orig. prel. Mária Kočanová
Bratislava, Slovenský spisovateľ 2010. 1. vyd. 344 s. Edícia SPKK. Viaz.
Sága o vášni, priateľstve a boji o prežitie v horúcej Austrálii – príbeh tvorí osudová láska Georga k vydatej a krásnej Eloise.

ISBN 978-80-220-1501-1

MONOŠOVÁ, Martina
Klíše
Bratislava, Ikar 2010. 1. vyd. 285 s. Viaz.
Tretia próza (predtým: Lásky o piatej, Anglické prebúdzania) úspešnej slovenskej spisovateľky o medziludských a ľúbostných vzťahoch a najmä o nevere.

ISBN 978-80-551-1590-0

NABOKOV, Vladimír
Bledý oheň. Z angl. orig. prel. Otakar Kořínek. Verše preložila Jana Kantorová-Báliková
Bratislava, Vydavateľstvo Slovart 2010. 1. vyd. 295 s. Viaz.
Román svetoznámeho spisovateľa (1899-1977) o profesorovi Kinbotem a jeho textových manipuláciách – román využíva množstvo postmoderných prvkov.

ISBN 978-80-8085-568-0

PILCHER, Robin
Skúsme to znovu. Z angl. orig. prel. Miriam Ghaniová
Bratislava, Slovenský spisovateľ 2010. 1. vyd. 272 s. Viaz.
Úspešný autor románov pre ženy, syn slávnej Rosamunde Pilcherovej, ponúka ďalší román o vzťahoch, láske i napätí.

ISBN 978-80-220-1503-5

ROJKOVÁ, Iva Vranská
Vakcína alebo Nedovoľ, aby mi ublížili!
Bratislava, Vydavateľstvo Spolku slovenských spisovateľov 2009. 1. vyd. 333 s. Brož.
Lúbostný príbeh z lekársko-farmaceutického prostredia, v ktorom autorka tematizuje riziká očkovania.

ISBN 978-80-8061-404-1

ROSOVÁ, Michaela
Hlava nehlava
Levice, Koloman Kertész Bagala 2009. 1. vyd. 232 s. Viaz.
Románový debut mladej autorky (nar. 1984), finalistky viacerých literárnych súťaží, zachytáva súčasnosť a problémy mladej generácie.

ISBN 978-80-8108-014-2

SEBOLDOVÁ, Alice
Pevné puto. Z angl. orig. prel. Alena Redlingerová
Bratislava, Ikar 2010. 2. vyd. 319 s. Viaz.
Príbeh, ktorý bol aj sfilmovaný, tvorí strhujúce rozprávanie zavraždenej štrnásťročnej Susie z neba.

ISBN 978-80-551-2031-7

ŠTRAUCHOVÁ, Beata
Sudoku lásky
Bratislava, Slovenský spisovateľ 2010. 1. vyd. 288 s. Viaz.
Románový príbeh zo súčasnosti zachytáva rodinnú tragédiu podnikateľa Viktora, jeho problematický vzťah k dcére a hľadanie lásky.

ISBN 978-80-220-1513-4

WIDMER, Urs
Milenec mojej matky. Z nem. orig. prel. Darina Zaicová
Bratislava, Vydavateľstvo Slovart 2009. 1. vyd. 141 s. Edícia MM. Viaz.
Psychologický román švajčiarskeho spisovateľa (nar. 1938), ktorý sa odohráva na pozadí historických udalostí 20. storočia, je príbehom ženy-matky a jej lásky.

ISBN 978-80-8085-687-8

86 Literatúra pre deti a mládež

HARTMAN, Bob
Rozprávky do postielky. Z angl. orig.

prel. Jana Kuzmová. Ilust. Krisztina Kállai Nagyová
Bratislava, Ikar 2010. 1. vyd. 127 s. Viaz.

Zbierka štyridsiatich rozprávok z celého sveta s farebnými ilustráciami – na konci autor zaradil časť, v ktorej ponúka námety, ako využiť rozprávkové príbehy na hru s deťmi.

ISBN 978-80-551-2117-8

Zlatá reťaz. Zost. a upravila Elena Sloboďová. Ilust. Katarína Ilkovičová
Bratislava, Ikar 2010. 1. vyd. 297 s. Viaz.
Kniha rozprávok, povrávk, prísloví, porekadiel, pranostiek, hádaniek, veršovaniek, vyčítaniek, hier, kolied, spievaniek a zvykov.

ISBN 978-80-551-2057-7

87 Humor. Satira. Kreslený humor

JANČEK, Vlado
Kocúrov
Levice, Koloman Kertész Bagala 2009. 1. vyd. Nestr. Brož.
Ďalšia zbierka autorových humoristických textov a aforizmov s rôznymi aktuálnymi témami.

ISBN 978-80-8108-008-1

9 GEOGRAFIA. BIOGRAFIE. DEJINY

91 Zemepis. Turistika. Cestovanie

Atény do vrečka. Z angl. orig. prel. L. Krajčíková, L. Tkáčiková
Bratislava, Svojtka&Co 2009. 1. vyd. 200 s. Brož.
Sprievodca gréckou metropolou, pamiatkami, reštauráciami a turistickými atrakciami.

ISBN 978-80-8107-125-6

92 Biografie. Rodokmene

Alexander Dubček – politik, štátnik, humanista. Zost. Ivan Laluha, Eleonóra Petrovičová, Miroslav Pekník
Bratislava, Ústav politických vied SAV 2009. 1. vyd. 411 s. Viaz.
Zborník článkov profilujúcich významného slovenského politika (1921-1992).

ISBN 978-80-224-1099-1

HLODÁK, Pavol
Šľachtické rody Koháry a Coburg. Muránsky gróf
Kalinovo, KERMAT 2009. 1. vyd. 240 s. Viaz.
Historická sága rodov.

ISBN 978-80-970264-6-2

921 Pamäti. Spomienky. Autobiografie

BYRNEOVÁ, Lorna
Anjeli v mojich vlasoch. Z angl. orig. prel. Viera Gregorcová
Bratislava, Ikar 2010. 1. vyd. 278 s. Viaz.
Príbeh súčasnej írkej mystičky, v ktorom na základe skutočných udalostí rozpráva o kontaktoch s duchovným svetom, s anjeli a prorokmi.

ISBN 978-80-551-2116-1

GÁL, Fedor
Z prvej ruky
Pusté Úľany, Edition Ryba 2009. 1. vyd. 204 s. Viaz.
Príbeh revolúcie – spomienky.

ISBN 978-80-89250-07-3

96 Dejiny Slovenska a Česka

SIDOR, Karol
Denníky 1930 – 1939. Zost. F. Vnuk
Bratislava, Ústav pamäti národa 2010. 1. vyd. 487 s. Brož.
Materiály z pozostalosti.

ISBN 978-80-89335-23-7

992 Historické dokumenty. Archívy. Múzeá

Archívy v krízových situáciách. Zost. J. Ragačová, M. Péková
B. m., Spoločnosť slovenských archivarov 2009. 1. vyd. 163 s. Viaz.
Zborník príspevkov z XIII. archívnych dní v SR (Bojnice 26. – 28. 5. 2009).

ISBN 978-80-970205-3-8

993 Rozličné fakty. Aktuality

DEÁK JUSTH, Rebecca
Zaujímavosti Slovenska 1
Bratislava, OZ Erudio 2009. 1. vyd. 194 s. Viaz.

Svetové kultúrne a prírodné dedičstvo UNESCO na Slovensku (slovensko-anglická verzia).

ISBN 978-80-970257-0-0

LYNAS, Mark
Šesť stupňov. Z angl. orig. prel. M. Šumšala
Bratislava, M. Šumšala 2009. 1. vyd. 349 s. Brož.

Vedecká predpoved o dôsledkoch globálneho otepľovania, ktoré sa môžu prejavíť už v tomto storočí. Autor získal za publikáciu Cenu britskej Kráľovskej spoločnosti pre vedecké knihy.

ISBN 978-80-970077-8-2

NOVOTNÝ, Oskar
Súkromné výdavky domácností na kultúru
Bratislava, Národné osvetové centrum 2009. 1. vyd. 239 s. Brož.
Modelové súvislosti a analýza r. 2000 – 2008.

ISBN 978-80-7121-311-6

PAYNE, Jan
Kniha svetových naj. Z angl. orig. prel. S. Hevešiová
Veľký Meder, Talentum 2009. 1. vyd. 255 s. Viaz.
Najpozoruhodnejšie veci na našej planéte.

ISBN 978-80-88979-75-3

995 Dejiny vedy a techniky

MACRAKISOVÁ, Kristie
Posadnutí tajomstvom. Z angl. orig. prel. Igor Otcenáš
Bratislava, Ikar 2010. 1. vyd. 438 s. Viaz.
Kniha z oblasti literatúry faktu a archívnictva, v ktorej sa autorka zamerala na vývin špionážnej techniky východonemeckej štátnej bezpečnosti Stasi v období komunizmu.

ISBN 978-80-551-1982-3

Adresár vydavateľstiev

ALBUM, Tokajčicka 2, 821 03 Bratislava, tel. 02/4333 1480

ASPEKT, záujmové združenie žien, Mýtna 38, 811 07 Bratislava, tel. 02/5249 1639, 0918 479 677, 0911 265 408, e-mail: administrativa@aspekt.sk

Bens, 082 12 Kapušany 184, tel. 051/7941 439, fax 051/7941 439

CAD PRESS, P. O. Box 5, 844 44 Bratislava 42, tel. 02/6436 9928

CUPER, Požiarnická ul. 17 080 01 Prešov

Edition Ryba, Abrahámska 378, 925 28 Pusté Úľany, tel. 0908 783 950, e-mail: daniel@orangemail.sk

EQUILIBRIA, Poštová 13, 040 01 Košice, tel. 055/6233 755, fax equilibria@equilibria.sk

Filozofický ústav SAV, Klemensova 19, 813 06 Bratislava, tel. 02/5292 6444

HOLOPRINT, P. O. Box 204, 814 99 Bratislava

Ikar, Kukuričná 13, 831 03 Bratislava 3, tel. 02/ 49 104 307-308, fax 02/ 49 104 350, e-mail: ikar@ikar.sk

IUVENTA, Karloveská 64, 842 58 Bratislava, tel. 02/6542 2686, fax 02/6542 2342

Karmelitánske nakladateľstvo, Dobrovičova 2, 811 02 Bratislava, tel. 02/5296 5217, e-mail: holecek@kna.cz

Katolícka univerzita v Ružomberku, Hrabovská cesta 1, 034 01 Ružomberok, tel. 044/4322 708, 4322 709, fax 044/4332 446

KERMAT, SNP 173, 985 01 Kalinovo, tel. 047/4390 237, fax 047/4390 662, e-mail: kermats.ro@stonline.sk

Koloman Kertész Bagala, Ludanská 27, 934 05 Levice, e-mail: lca@lca.sk

Komisia pre katechizáciu a školstvo KBS, Kapitulská 11, P.O.BOX 113, 814 99 Bratislava, tel. 02/544 35 234, fax 02/544 35 913, e-mail: e-mail: kbs@kbs.sk

Literárne informačné centrum, Nám. SNP 12, 812 24 Bratislava, tel. 02/5292 0271, 5921 4160, fax 02/5296 4567, e-mail: distribution@litcentrum.sk

Ministerstvo životného prostredia SR, Nám. L. Štúra 1, 811 02 Bratislava, tel. 02/5956 1111, e-mail: info@enviro.gov.sk

Misionár, Masarykova 35, 071 01 Michalovce, tel./fax 056/64 336 74, e-mail: vprovincial@misionar.sk

Národné osvetové centrum, Nám. SNP 12, 812 34 Bratislava, tel. 02/5249 4123, 5249 4135

ORMAN, Matičná 15, 831 03 Bratislava, tel. 02/4445 6388, fax 02/4425 0386, e-mail: orman@orman.sk

OZ Erudio, Trenčianska 62, 821 09 Bratislava

Pallotíni, Spoločnosť katolíckeho apoštolátu, Sidlisko Západ – Kostol Božieho Milosrdenstva, 053 11 Spišská Nová Ves, tel. 053/4298 261

Polypress, Mäsiarska 28, 054 01 Levoča, tel. 053/4514 235

Porta libri, Liptovská 10, 821 09 Bratislava, tel. 02/5341 6861, fax 02/5341 6288, e-mail: porta@citygate.sk

Prešovská univerzita, Nám. Legionárov 3, 080 01 Prešov, tel. 051/7733 106

Príroda, Kocelova 17, 821 08 Bratislava 2, tel. 02/5556 6176, 0908 757 160, fax 02/5542 5160, e-mail: priroda@priroda.sk

Reader's digest výber, Záhradnícka 12 A, 831 03 Bratislava, tel. 02/4445 2042

Slovak Academic Press, Nám. Slobody 6, P. O. Box 57, 810 05 Bratislava, tel./fax 02/5542 1729

Slovenská technická univerzita, Vazovova 5, 812 43 Bratislava, tel. 02/5729 4111

SPN – Mladé letá, Sasinkova 5, 815 19 Bratislava, tel. 02/5556 4293, fax 02/5542 5714, e-mail: market@mlade-leta.sk

Slovenský spisovateľ, Vajnorská 128, 832 92 Bratislava 12, tel. 02/4445 3041, e-mail: slovenskyspisovatel@slovenskyspisovatel.sk

Slovenský ústav technickej normalizácie, Karloveská 63, 840 00 Bratislava, tel. 02/5477 8300, 4524 8321

Spoločnosť slovenských archivárov, Drotárska cesta 42, 817 01 Bratislava

Spolok sv. Vojtecha – VOJTECH, Radlinského 5, 917 01 Trnava, tel. 033/ 5907711, 033/5907760, fax 033/ 5907711, 033/5907760, e-mail: ssv@ssv.sk

Sprint, vydavateľská, filmová a reklamná agentúra, Schillerova 19, 811 04 Bratislava, tel. 02/5477 17 43

Súvaha, Prievozská 14 A, 821 08 Bratislava, tel. 02/5341 4778, fax 02/5341 4135, e-mail: suvaha-sekretariat@netax.sk

Svojtka&Co, Modrý chodník 13, 831 06 Bratislava, tel./fax 02/4487 1632

Šport press, Ilkovičova 34, 841 04 Bratislava 4, tel. 02/602 69 304, e-mail: sport@sportpress.sk

Štátny pedagogický ústav, Pluhová 8, 830 00 Bratislava, tel. 02/4425 5853

Talentum, Kúpeľná 2, 932 01 Veľký Meder, tel. 031/5552 332, fax 031/5552 332

Technická univerzita, T. G. Masaryka 2117/24, 960 53 Zvolen, tel. 045/5206 111, fax 045/5330 027

Trnavská univerzita, Hornopotočná 23, 917 43 Trnava, tel. 033/5939 111, fax 033/5511 129

Univerzita Komenského, vydavateľstvo, Šafárikovo nám. 6, 818 06 Bratislava, tel. 02/5924 4111, 5293 1830

Univerzita Pavla Jozefa Šafárika, Šrobárova 2, 041 80 Košice, tel. 095/6224 565, telex 775 62

Ústav pamäti národa, Námestie SNP 28, P.O.Box 239, 810 00 Bratislava 1, tel. 02/593 003 11

Ústav politických vied SAV, Dúbravská cesta 9, 813 64 Bratislava, tel. 02/5478 9724, fax 02/5478 9726

Veda, vydavateľstvo SAV, Dúbravská cesta 9, 845 45 Bratislava, tel. 02/5477 4253, 02/5245 0153, fax 02/5477 2682, 02/5245 0153, e-mail: veda@centrum.sk

Vydavateľstvo Michala Vaška, Nám. Kráľovnej pokoja 3, 080 01 Prešov, tel. 051/ 7711407, 7742763, fax 051/7711 407, e-mail: vmv@vmv.sk

Vydavateľstvo Slovart, Poštový priečinok 70, Bojnická 10, 830 00 Bratislava 3, tel. 02/4920 1800, fax 02/4920 1899, e-mail: pobox@slovart.sk

Vydavateľstvo Spolku slovenských spisovateľov, Laurinská 2, 814

SLOVAKUNITEDIMAGINATIONS

Čestné hostovanie Slovenska na 47. ročníku Medzinárodného veľtrhu detskej knihy Bologna 2010

V nedeľu 28. marca sa v Bologni skončila prezentácia Slovenska pri príležitosti 47. ročníka Medzinárodného veľtrhu detskej knihy Bologna 2010, kde Slovensko bolo čestným hosťom. Sprievodné kultúrne a odborné podujatia (dovedna 25), ktoré organizátori slovenského čestného hostovania – Literárne informačné centrum a Bibiana – ponúkli bolonskej i medzinárodnej odbornej verejnosti, sa stretli s veľkým záujmom a s nezvyčajným mediálnym ohlasom. Je už na našich umelcoch a vydavateľoch, aby tento úspech využili.

Deň „pred“

Prvé kroky v Bologni ma viedli do Palazzo d'Accursio v centre mesta, kde sa dokončovala inštalácia výstavy hračiek Slovenského centra dizajnu a výstava ilustrácií Dušana Kállaya a Kamily Štanclovej, ktorých vernisáž bola naplánovaná na utorok večer. Hračky už boli naranžované, ale pri druhej výstave sa vyskytol problém s rebrikom. Domáci ho odmietli požičať. Stislo mi žalúdok, ale koordinátorka čestného hostovania Slovenska v Bologni Miroslava Vallová zachovala pokoj a vyjednávala. Potom nám preložila výsledok: chýba povolenie na prácu vo výškach. Ukázalo sa však, že improvizácia je nám vlastná, a inštalovanie pokračovalo. To sme sa už ponáhľali na tlačovú konferenciu k výstave Mateja Kréna Scanner v prestížnej galérii MAMbo. Novinári mali možnosť pozrieť si dielo ešte pred vernisážou. Priznám sa, že pohľady z výšky mi nespôsobujú veľké potešenie, a tak som opatrne nakukla a presvedčila sa, že sa dá vytvoriť dokonalá ilúzia. V 7 metrov vysokej stavbe postavenej z 90 tisíc

pilo s baletným predstavením M. R. Štefánik v réžii Ondreja Šotha. Predstavenie nebolo vybrané náhodne. S Talianskom nášho národného hrdinu spájala láska k Giuliane Benzoni.

Veľtrh sa začína

V utorok ráno všetkých organizátorov opanovala tá pravá predštartová horúčka. Posledné úpravy hlavnej výstavnej expozície slovenských ilustrátorov s názvom SLOVAKUNITEDIMAGINATIONS, dotiahnutie drobností v národnom knižnom stánku a napäté očakávanie hlavného okamihu: slávnostného prestrihnutia pásky. Trochu nervozity, ale aj príjemného vzrušenia z očakávania, lebo okolití vystavovatelia nám už stihli expozíciu vychváliť. Nakoniec ten moment prišiel. Stuhu vo farbe talianskej a slovenskej trikolóry pred pol jedenástou prestrihli slovenský podpredseda vlády Dušan Čaplovič, taliansky minister pre európske záležitosti Andrea Ronchi a riaditeľ veľtrhu Fabio Roversi Monaco. Po otvorení veľtrhu vážení hostia prišli k našej pýche, hlavnej výstavnej expozícii

Hlavné príhovory na slávnostnom otvorení čestného hostovania Slovenska predniesli slovenský podpredseda vlády Dušan Čaplovič, taliansky minister pre európske záležitosti Andrea Ronchi a riaditeľ veľtrhu Fabio Roversi Monaco. Ministerstvo kultúry na slávnostnom akte reprezentoval štátny tajomník Augustín Jozef Lang, mesto Bratislava zastupoval primátor Andrej Ďurkovský. Nechýbal veľvyslanec SR v Taliansku Stanislav Vallo.

Navštívil nás Umberto Eco

Streda sa už niesla v pracovnejšom duchu, na rad prišli odborné semináre o ilustrátorskej tvorbe a literatúre pre deti Európska detská literatúra – perspektívy vývoja.

Z toho druhého sa všetci účastníci hrnuli do nášho stánku, lebo vedeli, že máme vzácného hosťa – Umberta Eca. Nečítam internetové diskusie, ale v prípade článku o tejto návšteve som neodolala, ale utvrdila som sa, že ich naďalej nemám čítať. Nejaký žičlivec usúdil, že Eca k nám dovliekol niekto za rukáv. Nie, prišiel na pozvanie svojho priateľa, nášho veľvyslancu v Taliansku Stanislava Valla, a prišiel rád, lebo je to vnímavý a vzdelaný človek a priateľov si vyberá a váži. Pozrel si so záujmom výstavu, stánok aj Scanner Mateja Kréna v galérii MAMbo. Porozprával sa s našimi autormi aj prekladateľmi. Vie, že preklady jeho kníh u nás vychádzajú a váži si to. Rovnako si váži našu literatúru pre deti aj ilustrátorskú tvorbu.

Taliansky spisovateľ Umberto Eco sa pozdravil aj s prekladateľkou Máriou Štefánkovou.

Program pre každého

Koncepcia nášho čestného hostovania bola projektovaná ako program pre každého, nie pre všetkých. A tak sa bolonskému publiku predstavili aj džezmeni Gabriel Jonáš a Matúš Jakabčič, na výstavisku aj v meste vyvolávali údiv aj obdiv scény a improvizované predstavenia Vranovského chodúľového divadla, či divadelné predstavenie Rabínka a Solitaire.sk.

Odborníkom boli určené semináre a okrúhle stoly, ako Špecifiká prekladu detskej literatúry, Slovenská moderná autorská rozprávka či História BIB – Bienále ilustrácií Bratislava.

Slovensko zostalo v Bologni aj po zatvorení brán veľtrhu. Slovenský filmový ústav v spolupráci s Cineteca di Bologna pripravil ukážky z tvorby popredných autorov slovenských kreslených filmov, ktoré v krátkom priereze naznačili jeho históriu.

Na záver

Úspešná prezentácia v Bologni je výsledkom poldruharočnej práce veľkého kolektívu ľudí na talianskej aj slovenskej strane, ktorých spá-

jal spoločný cieľ a presvedčenie, že Slovensko má čo ukázať. Nebolo to jednoduché, projekt si občas vykrčil svojou cestou, niekedy nechcel urobiť ani krok vpred, niekedy musel zdolať veľké prekážky. Vydaril sa vďaka finančnej podpore Ministerstva kultúry SR, vďaka srdcu a duši, ktoré do projektu vložila koordinátorka projektu Miroslava Vallová a vďaka zanietaniu riaditeľa LIC Alexandra Halvoníka, ktorý dôveroval svojmu tímu a nechal mu priestor na kreativitu. Ľudia okolo neho to ocenili a nehladeli na čas a množstvo práce, ktoré museli vykonať. Osobitné zásluhy má veľvyslanec SR v Taliansku Stanislav Vallo, bez ktorého by táto prezentácia slovenskej kultúry nemala taký dosah. Ak sa vám teraz natíska otázka, v akom vzťahu je koordinátorka projektu a pán veľvyslanec, ktorý je nielen diplomatom, ale aj skvelým prekladateľom a milovníkom a znalcom umenia, uhádli ste: sú manželia. Pomoc zo strany Veľvyslanectva SR však nebola založená na tomto vzťahu. Bola to profesionalita a oduševnenie pre propagáciu Slovenska.

Margita Bíziková

Na odborných seminároch sa zúčastnili aj riaditeľ sekcie umenia MK SR Peter Kováč, riaditeľ LIC Alexander Halvoník, pracovníčky MK SR Lubica Ďurišínová a Silvia Ďurčányová.

kníh ma opanovali zvláštne pocity veľkosti aj márnosti súčasne. Prepadala som sa do nekonečnej studne kníh... Hra zrkadiel, svetla a domyselnej knižnej stavby fascinovala všetkých. Na tlačovej konferencii riaditeľ galérie MAMbo Gianfranco Maraniello neskrýval radosť z unikátneho projektu. Na jeho realizáciu prispelo Ministerstvo kultúry SR, Slovenské elektrárne a Hlavné mesto Bratislava. Na tlačovej konferencii odzneli aj uznanlivé slová adresované primátorovi Andrejovi Ďurkovskému a jeho námestníčke Anne Dyttertovej za ich podporu projektu, z čoho by si z nich mohli brať príklad aj talianski predstavitelia miest. Záujem médií sa preniesol aj na večernú vernisáž, kde si Matej Krén a kurátor výstavy Ivan Jančár mohli vychutnávať úspech. A my s nimi.

Program predvečera otvorenia Medzinárodného veľtrhu detskej knihy sa ešte nekončil. Košické divadlo v Teatro Arena del Sole vystú-

Slovenska, aby opäť prestrihli pásky a slávnostnými príhovormi otvorili nielen výstavu, ale celé čestné hostovanie Slovenska. Dizajn expozície je dielom akademického maliara Pavla Chomu, kurátorkou výstavy bola Barbara Brathová. Pavol Choma vytvoril rozprávkový les s 32 stromami – stojanmi, z ktorých každý mal päť konárov – obrázkov. „Konármi“ sa dalo hýbať, a tak si návštevníci mohli zvoliť rôzny uhol pohľadu na ilustrácie. Nadšene sa hrali s obrázkami, fotografovali si ich a chválili originalitu koncepcie.

Slovenská ilustrácia nevládla len na výstavisku, ale aj v meste Bologna. Večer sa uskutočnili vernisáže výstavy hračiek a tvorby Dušana Kállaya a Kamily Štanclovej. Tisíce prichádzajúcich a odchádzajúcich z Bologne mali jedinečnú príležitosť vidieť diela slovenských ilustrátorov ocenených na BIB Bratislava v podchode na železničnej stanici, kde boli nainštalované.

Medzitým sa priamo na námestí na Piazza Maggiore hralo predstavenie Štyria škriatkovia a Vivaldi na motívy rozprávky Jána Uličianskeho v podaní poslucháčov bratislavskej VŠMU. Inscenátori využili hudobné dielo Antonia Vivaldiho Štyri ročné obdobia, ale orchester nahradila hracia skrinka – verklík. Škriatkovia Pikolo, Solário, Vento a Fredo sa poškriepia, kto z nich sa zmocní verklíka, aké ročné obdobie zavládne. Jedna z repríz víťala návštevníkov aj v stredu ráno priamo na veľtrhu v priestoroch našej expozície s rovnakým úspechom ako pod holým nebom.

Svoj úspech si vychutnala aj hudobná formácia Longital (Dlhé diely) s gitaristom Danielom Salontayom a speváčkou Šinou po svojom vystúpení v bare Cantina Bentivoglio, ktoré si zopakovali aj o dva dni. Bolo príjemné vnímať, ako ich talianske publikum prijalo a vytlieskalo si prídavok.

Miroslava Vallová predstavuje slovenské knižky v taliančine.

Štyria škriatkovia a Vivaldi na výstavisku

Tridsať návratov do budúcnosti

Čestnými hosťami jubilejného 30. ročníka medzinárodného knižného veľtrhu v Paríži (26. – 31. marca) boli autori

Jubilejný ročník Salon du livre len potvrdil a zdôraznil osobitosť parížskeho knižného veľtrhu, ktorý možno označiť ako autorský (v porovnaní napríklad s frankfurtským, kde prevažuje biznis). Okrem toho, že výstavnisko pri Porte de Versailles sa na týždeň zmenilo na najväčšie kníhkupectvo vo Francúzsku, poskytovalo aj výnimočné stretnutia s výnimočnými autormi. Organizátori Salonu sa rozhodli pozvať ako čestných hostí 30 svetových spisovateľov (v znamení jubilejnej tridsiatky) a 60 domácich, z nich polovica bola hosťami Centre national du livre

o postavení spisovateľov v spoločnosti. V sofistikovaných diskusiách sa autori vyjadrovali k témam svojich diel, k vývinu jazyka, k typu hrdinov... no najčastejšie rezonovala otázka, ako zaujať čitateľa. Čo najviac ovplyvňuje výber čitateľa, ako sa môže orientovať v množstve nových titulov? A to sa už dostávali k slovu aj čísla. Vo Francúzsku už tradične vychádza najviac nových titulov začiatkom jesene. Na porovnanie: v období návratu z prázdnin roku 1981 vyšlo 165 pôvodných francúzskych románov, vlni ich bolo už 430. Pokiaľ sa za profe-

KOLLÁROVI. Ako umožňoval priestor stánku, v komornom prostredí Daniel Kollár sprevádzal pozorných poslucháčov po zručninách slovenských hradov, po drevených kostolíkoch, po krásnych tiesňavách i starobyľných hradoch, pričom ku každej téme nalistoval zaujímavé fotografie vo vystavených knihách z vydavateľstiev Ikar, Slovart aj z domovského – DAJAMA či v notebooku. Namiesto pôvodne plánovanej hodiny sa jeho výklad predĺžil na celé popoludnie, pretože postupne sa v našom stánku zastavovali ďalší záujemcovia, ktorí buď Slovensko už navštívili, pochádzajú odtiaľ ich predkovia, alebo sa chystajú k nám na dovolenku.

Nasledujúci deň (30. marca) prezentáciu publikácií o Slovensku Daniel KOLLÁR uviedol v Slovenskom inštitúte v Paríži. Tento večer pripravili jeho riaditeľka Božena KRÍŽIKOVÁ a pracovníčka Anna VASSEUR v spolupráci s LIC. Večer venovaný Slovensku, jeho prírodným krásam a kultúrnym pamiatkam zachyteným knižne otvorila pani riaditeľka SI, s potešením uvítala návštevníkov vo vynovených priestoroch inštitútu. Záujem o Slovensko sa prejavil nielen vysokou návštevnosťou (tí, čo prišli neskôr, sedeli už na chodbe), ale najmä spontánnou diskusiou po vyčerpávajúcej prednáške Daniela Kollára sprevádzanej obrazovými ukážkami. Tí, čo Slovensko doteraz nepoznajú, zostali napríklad prekvapení, že kráľ Madagaskaru Móríc Beňovský sa narodil na území dnešného Slovenska, ale s obdivom a potešením objavovali krásu a bohatosť našej histórie. Danielovi KOLLÁROVI verejne podakovala nielen za profesionálne pripravenú prezentáciu, ale aj za činnosť jeho vydavateľstva DAJAMA, ktoré veľmi pružne reaguje edičnými výstupmi na zápisy slovenských kultúrnych a prírodných pamiatok do zoznamu UNESCO, pracovníčka našej stálej misie pri UNESCO Jarmila FREAUD. V diskusií azda najviac otázok kládli hlavnému aktérovi večera na možnosť distribúcie slovenských kníh vo francúzštine vo Francúzsku.

Krajina zázrakov – lákadlo pre deti

Okrem obľúbených kreslených figúrok z komiksov prejavovali najmenší návštevníci najväčšiu priazeň rozprávkovým postavám z Alice v krajine zázrakov. Vďaka filmovému spracovaniu amerického režiséra Tima Burtona stala sa svetoznáma rozprávka Lewisa Carrola bestsellerom pre súčasnú generáciu školákov. Samozrejme, že veľký filmový návrat Alice využili viaceré vydavateľstvá. Na čas tak Alice vystriedala na čitateľskom vrcholku Harry Pottera.

Aspoň tak mal 30. ročník Salon du livre aj trochu rozprávko-zázračnú podobu. Hoci za zrkadlom sa taký zázračný nejavil: organizátori vyhodnotili, že v porovnaní s vlaňajším, nejubilejným ročníkom klesla návštevnosť o 7 percent a niektorí vydavatelia vyjadrili zasa nespokojnosť s neustále sa zvyšujúcimi cenami za veľtrhové služby. Z tohto dôvodu sa tento rok odmietlo zúčastniť na Salon jedno z najvýznamnejších francúzskych vydavateľstiev – Hachette. Organizátori prisľúbili, že pripomienkami vystavovateľov sa budú zaoberať a uvažujú, že od budúceho ročníka Salon znova vrátia do reprezentatívnych výstavných priestorov v Grand palais.

Marta Bábiková

ZO SVETA KNÍH

Lipský knižný veľtrh 2010 (18. – 21. marec 2010)

Najväčšou udalosťou prvého dňa veľtrhu bolo udelenie Ceny Lipského knižného veľtrhu, na ktorú nemecké vydavateľstvá navrhli 760 diel. Sedemčlenná odborná porota vyberala v šiestom ročníku spomedzi užšieho okruhu 15 nominovaných kandidátov v troch kategóriách. Cenu v kategórii beletria získal Georg Klein za román *Roman unserer Kindheit* (Román nášho detstva), v kategórii odbornej literatúry a esejistiky bolo významným dielom Ulricha Raulffa *Kreis ohne Meister: Stefan Georges Nachleben* (Kruh bez majstra. Pôsobenie Stefana Georgeho). Ulrich Blumenbach získal prekladateľskú cenu za preklad románu amerického autora Davida Fosteru Wallacea *Unendlicher Spaß* (Nekonečná zábava). Podľa riaditeľa Lipského knižného veľtrhu Olivera Zilleho je hlavnou

funkciou tejto literárnej ceny upozorniť čitateľov na výnimočné novinky na nemeckom knižnom trhu. Sporným dielom navrhnutým na cenu v kategórii beletria bol tento rok knižný debut 17-ročnej Helyny Hegemann *Axolotl Roadkill*. Kritici román začiatkom roka nadšene privítali ako nevšedný literárny objav. Neskôr však vyšlo najavo, že autorka použila pasáže a scény z románu *Strobo* berlínskeho blogera Airena bez udania zdroja. Debata o autorských právach, plagiatstve, originalite a remixe ako princípe literárnej tvorby vyústili do sformulovania Lipského vyhlásenia na ochranu duchovného vlastníctva, ktoré iniciovali a podpísali autori Günter Grass, Sybille Lewitscharoff, Christa Wolf a prekladatelia Christa Schuenke a Hinrich Schmidt-Henkel.

Lipská knižná cena európskeho porozumenia

Nositeľom Lipskej knižnej ceny európskeho porozumenia, dotovanej sumou 15 tisíc eur, sa za rok 2010 stal maďarský spisovateľ, publicista a historik György Dalos, ktorý dnes žije v Berlíne. Dalos sa narodil v roku 1943 v budapeštianskej židovskej rodine a vyštudoval históriu v Moskve. Jeho počiatkové naivno-romantické nadšenie pre komunizmus sa ešte počas štúdií zmenilo na pochybnosť a rebelantstvo. V roku 1968 Dalosa v Maďarsku odsúdili na sedem mesiacov väzenia, zároveň dostal zákaz publikovať. Napriek tomu sa 1977 stal spoluniciátorom demokratickej opozície v Maďarsku a udržiaval kontakty s intelektuálmi a umelcami vo vý-

chodnom Nemecku. Po páde komunistického režimu György Dalos pôsobil v Maďarskom kultúrnom inštitúte Collegium Hungaricum v Berlíne a bol literárnym kurátorom programu pri príležitosti účasti Maďarska ako čestného hosťa na Knižnom veľtrhu vo Frankfurtu v roku 1999. Okrem doterajšej tvorby porota oceniť najmä jeho posledné dielo *Der Vorhang geht auf. Das Ende der Diktaturen in Osteuropa* (Opona sa dvíha. Koniec diktatúr vo východnej Európe). Autor sa tu zaoberá procesmi, ktorými prešlo Poľsko, Maďarsko, Československo, Bulharsko, Rumunsko a NDR po roku 1989.

Zaostrené na juh

Obsahovým ťažiskom tohtoročného veľtrhu boli dva regióny, juhovýchodná Európa a Latinská Amerika. Pri príležitosti 200. výročia nezávislosti Latinskej Ameriky zavítalo do Lipska po prvý raz 9 juhoamerických krajín – Argentína, Chile, Dominikánska republika, Ekvádor, Kolumbia, Kuba, Nikaragua, Panama a Uruguaj. Európski čitatelia spájajú Latinskú Ameriku predovšetkým s menami autorov, ako Gabriel Garcia Márquez, Isabel Allende alebo

Alejo Carpentier. Zúčastnené krajiny sa prezentovali spoločným programom, ktorého vrcholom bola pôdiová diskusia Nielen magický realizmus. Jej cieľom bolo predstaviť vydavateľom, literárnym agentom a kritikom diela novej generácie mladých autorov. Mimoriadny čitateľský úspech získal momentálne v Nemecku román *2666* čílskeho autora Roberta Bolana v preklade Christiana Hansena.

Slávka Rude-Porubská

NAJPREDÁVANEJŠIE KNIHY

v Nemecku

Beletria:

- Tommy JAUD: **Hummeldumm** (Čmeliakove hlúposti), Scherz
- P. C. CAST, Kristin CAST: **Betrogen** (Oklamany), Fischer FJB
- David SAFIER: **Plötzlich Shakespeare** (Prekvapujúci Sh.), Kindler
- Martin SUTER: **Der Koch** (Kuchár), Diogenes
- Sarah LARK: **Das Gold der Maori** (Maorino zlato), Lübbe
- Anna GAVALDA: **Ein geschenkter Tag** (Darovaný deň), Hanser
- Cody McFADYEN: **Ausgelöscht** (Vymazaný), Lübbe
- Jussi ADLER-OLSEN: **Erbarmen** (Súcit), dtv Premium
- Karen ROSE: **Todesspiele** (Hry so smrťou), Knauer
- P. C. CAST, Kristin CAST: **Gezeichnet** (Poznačený), Fischer FJB

Literatúra faktu:

- Michael MITTERMEIER: **Achtung Baby!** (Pozor, dieť!), Kiepenheuer & Witsch
- Helmut SCHMIDT; Fritz STERN:

- Unser Jahrhundert (Naše storočie), C.H. Beck
- Eckart von HIRSCHHAUSEN: **Glück kommt selten allein...** (Šťastie málokedy prichádza osamotené), Rowohlt
- Miriam MECKEL: **Brief an mein Leben** (List môjmu životu), Rowohlt
- Manfred LÜTZ: **Irre – Wir behandeln die Falschen** (Omyl – Ošetrujeme nepravých), Gütersloher Verlagshaus
- Margot KÄRMANN: **In der Mitte des Lebens** (Uprostred života), Herder
- Richard David PRECHT: **Wer bin ich – und wenn ja, wie viele?** (Kto som – a ak áno, koľko nás je?), Goldmann
- Susanne FRÖHLICH: **Und ewig grüßt das Moppel-Ich** (A naveky pozdravujem pukáča), Krüger
- Elfriede VAVRIK: **Nacktbadestrand** (Nudistická pláž), edition a
- Jay DOBYNS – Nils JOHNSON-SHELTON: **Falscher Engel** (Falošný anjel), Riva

(Podľa der Spiegel)

(Národného knižného strediska), teda partnerskej organizácie nášho Literárneho informačného centra. Zo zahraničných autorov sa čitateľa mohli stretnúť napr. s populárnym Paulom Austerom z USA, s Umberto Ecom, s nositeľmi Nobelovej ceny za literatúru Imre Kertészom a Doris Lessingovou, s obľúbenou Amélie Nothombovou (bola medzi zahraničnými hosťami ako Belgičanka), s ukrajinským spisovateľom Andrejom Kurkovom či so Salmanom Rushdiem alebo čílskym spisovateľom Luisom Sepúlvedom. Žiaľ, medzi pozvanými autormi nebol nik z našich spisovateľov, ale ani autori našich západných a severných susedov. Rakúsko zastupoval mladý autor Daniel Kehlmann, ktorému vo francúzskom vydavateľstve Actes Sud vyšli dosiaľ tri knihy: *Ja a Kaminski* (*Moi et Kaminski*, 2004), jeho zatiaľ najúspešnejšie prozaické dielo *Premieravanie sveta* (*Les Arpenturs du monde*, 2007), ktorého vydania takmer v 40 krajinách dosiahli miliónový náklad, a výber poviedok pod názvom *Sláva* (*Gloire*, 2009). Až po veľtrhu, v apríli prinesie to isté vydavateľstvo na francúzsky knižný trh jeho román *Kúzelná noc* (*La Nuit de l'illusionniste*). Tak propagácii, ako aj stretnutiam s autormi bola venovaná výrazne odlišná pozornosť. O najnovšom, marcovom francúzskom vydaní románu Paula Austera *Invisible* (Neviditeľný) z vydavateľstva Actes Sud sa dozvedeli návštevníci Salonu už v metre z bilbordov rovnako veľkého a nápadného ako pútač na mimoriadne nízke ceny v Carrefoure. Na jeho autogramiádu, načasovanú dost nepochopiteľne presne naraz s autogramiádou Salmana Rushdieho, čakalo asi najviac záujemcov.

Ako (vy)žije spisovateľ

Francúzski autori nielen prezentovali svoje nové diela, trpezlivo podpísali knihy svojim priaznivcom (Anna Gavalda písala venovania do svojho nového románu *L'Échappée belle*, Krásny únik, celé štyri hodiny), na viacerých fórach diskutovali

sionálnych autorov (podľa príspevkov do autorskej sociálnej poisťovne Agessa) prihlásilo roku 1982 čosi vyše štyroch tisíc spisovateľov, roku 2006 ich bol už viac ako dvojnásobok (9 424), lenže 98 percent z nich nevyžije len z písania, takže naozaj profesionálnych spisovateľov je vo Francúzsku do dvesto.

Slovensko – krajina objavov

Kolekciu najnovšej slovenskej knižnej tvorby prezentovalo Literárne informačné centrum v národnom stánku Slovenskej republiky na ploche 16 m². Z oslovených vydavateľstiev využili ponuku vystavovať v Paríži asi dve desiatky, okrem knižných titulov (približne 300) propagovali svoju edičnú činnosť aj

prostredníctvom časopisov, katalógov, DVD a rozličných propagačných materiálov. Najväčší záujem u vydavateľov, ale aj bežných návštevníkov vzbudila publikácia *Slovenská detská kniha*, ktorú v dvoch jazykových mutáciách (anglickej a talianskej) vydalo LIC pri príležitosti nášho čestného hostovania v Bologni.

Keďže už tradične v slovenskom stánku hľadajú francúzski čitatelia publikácie o našej krajine, o jej prírodných krásach, histórii, kultúrnych pamiatkach, patrilo jediný program v našom stánku práve prezentácii týchto kníh z viacerých vydavateľstiev. Ako odborníkovi na túto literatúru zverilo Literárne informačné centrum prezentáciu publikácií o Slovensku autorovi, vydavateľovi, geografovi a zanietenému turistovi a cestovateľovi a zároveň viceprezidentovi Združenia vydavateľov a kníhkupecov Slovenska Danielovi

Vzdialené i blízke dejiny

Charles Diehl

Postavy z byzantských dejín

Bratislava, Vydavateľstvo Spolku slovenských spisovateľov 2009
Preklad Štefan Janšák

S výnimkou starších prác českej byzantologičky Ruženy Dostálovej slovenský čitateľ doteraz nemal veľa príležitostí nahliadnúť pod oficiálny historický závoj ríše, ktorá určovala osudy východnej Európy viac ako jedného tisícročia. Významný francúzsky byzantológ Charles Diehl nám ponúka dvanásť portrétov osobností byzantských dejín, pričom sa neprehliadnuteľne zameriava na vplyvné ženy. Ukazuje nám tak Byzanciu oveľa rozmanitejšiu, aká je v predstavách väčšiny súčasníkov, a to bez zbytočnej bulvárnosti. Pritom ide o knihu, ktorá vyšla pôvodne už pred 104 rokmi. Navyše prináša aj niekoľko cenných informácií spojených s našimi národnými dejinami.

Diehl nás upozorňuje na to, že skutočným pôvodcom misie Konštantína a Metoda na Veľkú Moravu nebol u nás zdôrazňovaný cisár Michal III., ale jeho matka a regentka, cisárovná Theodora. Michal III. (napriek tomu že mal toho najlepšieho učiteľa v podobe Konštantína Filozofa) bol podľa autora bezcharakterný a odmalička ukazoval úbohosť svojej povahy. Dokonca aj keď vyrástol, zásluhu na vedení kresťanskej misie slovanských apoštolov mal jeho strýko Bardas – veliteľ cisárskej gardy a maršal kráľovského paláca, ctiziadostivý štátnik, milovník vied a umení, schopný organizátor – spolu s patriarchom Fótiom. V roku 866 ho dal Michal III. zavraždiť.

Kniha nám farbisto približuje život meštianskych i šľachtických rodín v 9. – 11. storočí. Je výnimočná svojou nadčasovosťou, keďže aj po viac ako storočí od jej publikovania sa k nej vracajú nielen historici, ale aj bežní čitatelia. Niet dôvodu, prečo by nezaujala aj tých našich.

James Krapfl

Revolúcia s ľudskou tvárou

Bratislava, Kalligram 2009
Preklad Jozef Hrebíček

Vždy si so záujmom prečítam knihy zahraničných autorov o našich národných dejinách, lebo prinášajú svieže pohľady, ktoré my sami, často zatažené vlastnou optikou, nevnímame. James Krapfl je americký historik, s ktorým ma spája okrem iného aj rovnaký rok narodenia (1971), takže k Nežnej revolúcii budeme vždy pristupovať nielen s vedeckým odstupom, ale aj poznačení osobnými spomienkami. V tomto prípade je Krapfla národnosť nielen výhodou, ale aj obmedzením.

Viacere detaily v tejto knihe jedno- ducho nesedia. Autor sa pri hodnotení slovenského príspevku k revolúcii až príliš spolieha na jednostranné zdroje a paradoxne najviac ďakuje za poskytnuté informácie Petrovi Zajacovi, na adresu ktorého sa v posledných mesiacoch zniešala sprška kritiky za jeho nechotu sprístupniť kompletný archív VPN. Vydavateľ síce sľubuje „vedeckú alternatívu k subjektívnym memoárom“, faktom však zostáva, že aj Krapfl prístup je výrazne subjektívny a nič na tom nemení ani bohatá literatúra a citácie. Na jednej strane podceňuje slovenský emancipačný pohyb (za nezávislosť Slovenska bola menšina obyvateľstva, ale celkom určite nie „okrajová a zanedbateľná“), na strane druhej preceňuje dichotómiu OF a VPN.

Napriek týmto výhradám je Krapfla kniha nesporným a významným

obohatením našej literatúry o Nežnej revolúcii. Ani nie tak jednotlivými faktami, s ktorými bude mať kritický čitateľ väčšiu či menšiu tendenciu polemizovať – ako skôr zaujímavými postrehami dokresľujúcimi hlbší zmysel tejto historickej udalosti a jej zasadením do širšieho európskeho kontextu. Krapflovej pozornosti neušiel napríklad ani výrazný antimilitarizmus roku 1990, ktorý sa prejavoval nielen snahou o odchod sovietskych vojsk, ale aj odporom k domácim vojenským základniam a k vojenským organizáciám ako takým. Cenným zdrojom informácií je aj množstvo grafov, tabuliek a kvantitatívnych analýz. Keďže kniha je založená na výskume, ktorý autor robil v 43 českých i slovenských archívoch, nemožno ho podozrievať z povrchnosti. Pre hlbšie poznanie niektorých súvislostí urobil obrovský kus práce. Je len škoda, že sa občas nechal uniesť politickou interpretáciou nášho ponovembrového vývoja. James Krapfl je tak pre nás výzvou, že dvadsať rokov od pádu komunistického režimu je najvyšší čas začať pristupovať k tejto zlomovej udalosti našich moderných dejín s vedeckou presnosťou a bez zbytočného ideologického kliše.

Eduard Chmelár

Sönke Neitzel

Odpočúvaní

Nemeckí vysokí dôstojníci v britskom väzení (1942-1945)

Bratislava, Ikar 2009

Preklad Juraj Hirner, Miloš Polák, Katarína Kovačičová

Prečo existujú vojny? Lebo existujú ľudia. Nehľadajme však logiku vo vojne a vojnových zločinoch, ani v samom fakte, že sa bezdôvodne navzájom vraždia ľudia, ktorí sa možno nikdy predtým nevideli, nepoznajú sa, netušia, čo za človeka je ten nepriateľ.

Aj nepriateľskí zajatci sú však ľudskými bytosťami. S týmto uhlom pohľadu sa zrejme stotožnil jeden z najmladších profesorov v Európe, profesor moderných a najnovších dejín na Univerzite Johanesa Gutenberga v nemeckom Mainzi. Sönke Neitzel (41), ktorý súčasne pracuje ako odborný poradca v redakcii dejín nemeckej televízie, študuje dejiny oboch svetových vojen ako svoj, tak povediac, koníček. No v jeho prácach na túto tému nechýba filozofický podtext a najmä ľudský nadhľad.

Kniha *Odpočúvaní* je historickým dokumentom. Nie sú tu autorské príkrasy, vysvetlenia ani exkurzy. Spisovateľ mapuje zápisnice odpočúvaných súkromných rozhovorov nemeckých dôstojníkov v britskom zajatí. No na pozadí týchto záznamov sa nám odkrývajú osobnostné profily Hitlerových niekdajších najbližších spolupracovníkov, ktorí s postupom vojny zisťujú, že v prípade Hitlerovho zmanipulovania jedného veľkého národa ide o historický omyl. Nie sú tu žiadni hlupáci, ktorí s vedomím, že ich britskí väzňatelia odpočúvajú, púšťajú do vzduchu ospravedlňujúce frázy. Dôstojníci, väčšinou vzdelaní a kultivovaní ľudia, často šľachtického pôvodu, medzi nimi však i obyčajní vojači, netušia nič o ploštiach, namontovaných v ich celách. A tak najprv opatrne, potom celkom otvorene kritizujú šialenstvo, ktoré vypuklo v Nemecku a svet zatiaľ nie je schopný zastaviť ho. Medzi nemeckou generalitou vyniká kritickým i sebakritickým postojom najmä generál tankového vojska, Wilhelm, rytier von Thoma. Neuspokojuje sa iba s detailným rozborom udalostí a poukazovaním na ich absurdnosť. Predpovedá aj možné následky celého

vojnového šialenstva, v rozhovoroch so spoluväzňami rozoberá politickú a mocenskú situáciu v Európe. Je si vedomý, že ho môžu súdiť za vlastizradu a velezradu, no snaží sa o spoluprácu s britskou vládou, ako keby sa pokúšal napraviť aspoň časť zločinov spáchaných v mene Führera nemeckým vojskom. V tomto duchu píše list Churchillovi, no tragédiou veľkého britského politika je, že generalizuje vinu za vojnu a s vaničkou vyleje aj dieťa – dá sa ovplyvniť svojim poradcom a Thomov list zmetie zo stola s vyhlásením, že pruskú militantnosť treba potlačiť všetkými dostupnými prostriedkami.

Proti von Thomovi stojí tiež šľachtic, Friedrich, slobodný pán von Broich, ktorý síce navonok súhlasí s Thomovými odvážnymi návrhmi, ale v hĺbke duše ostáva nadutým, povýšeným predstaviteľom vyššej kasty, ktorý, ak smúti, tak iba nad zmarom cieľov druhej svetovej vojny. Neitzel využil aj odpisy rozhovorov s inými dôstojníkmi, nevyhranenými v názoroch alebo príliš zbabelými, aby čokoľvek riešili, pretože vedía, čo ich čaká. A tak sa pred nami skladá mozaika ľudských osudov, vykresľujúca psychiku nepriateľa, víťaza, neskôr rezignujúceho porazeného, no v prvom rade človeka.

Väčšina zajatcov stála neskôr pred vojenským súdom, mnohí skončili na popraviske. Paradoxné je, že najväčší zločinci dlho unikali spravodlivosti a chytili ich len náhodou. Čestní dôstojníci, ako vyslovene antinacistický rytier von Thoma, zomreli na následky vojnových a zajateckých útrap skôr, ako by stihli čo len relatívne odčiniť svoj podiel viny.

Ak sa to, pravda, vôbec dá...

Luba Kukučková

Sigrid-Maria Grössingová

Muži okolo Sisi

Bratislava, Ikar 2010

Preklad Elena Diamantová

Historička Sigrid-Maria Grössingová sa v slovenskom preklade predstavila knihami *Vraždy v habsburskom rode*, *Tiene trónu habsburského*, *Maximilián I. a Tragédie v habsburskom rode*. Novinkou v našich knižkupectvách je dielo o rakúskej cisárovnej Alžbete (1837 – 1898), očarujúcej Sisi. Autorka zacielená pozornosť na jej vzťahy s mužmi, čo ju obklopovali a zohrali v jej živote významnú rolu. Boli to otec – bavorský vojvoda Max, vzdialený bratranec, neskorší bavorský kráľ Ludovít II., manžel cisár František Jozef, syn Rudolf, kapitán Bay Middleton, gróf Július Andráš a... Luigi Lucheni, ktorý ukončil jej pohnutý život bodnutím priamo do srdca. Kniha *Muži okolo Sisi* čaká na jedného z tých, čo pošlú kupón vydavateľstva Ikar zo strany 11 do našej redakcie do 28. apríla.

Vydavateľstvo ARTFORUM

Adresa: Kozia 20, 811 03 Bratislava
tel./fax: 02/5441 6231, 02/5441 4009
e-mail: michal@artforum.sk
www.artforum.sk
Riaditeľ/majiteľ: Vladimír Michal
Vznik: 1990

Artforum vzniklo v roku 1990 – vo februári sme oslávili 20 rokov. Sme predovšetkým súbor knižkupectiev ponúkajúcich kvalitné knihy a služby, vydávanie kníh je len akési „plnenie si snov“. Robíme to hlavne pre vlastné potešenie a z potreby zaplniť diery na slovenskom knižnom trhu. Prvú knihu sme vydali v roku 1993, systematicky sa vydávaniu venujeme od roku 2007.

Zameranie, profilové edície: Chceme, aby naše knihy podporovali hľadačov a všetkých milovníkov dobrodružstva myslenia.

smrteľný, román *Dejiny lásky* od mladej Američanky Nicole Kraussovej a pôvodné znenie slávneho románu *Na ceste* Jacka Kerouaca.

• **Ktorý zo svojich titulov pokladáte za najlepší?**
– Najväčšiu radosť máme z *Tracyho tigra*. Nadčasový text Williama Saroyana, nádherné ilustrácie Martinky Matlovičovej a nenápadné elegantné dizajnérstvo Janky Némethovej a Pala Bálika spolu vytvorili skvelú knihu. Že sa knižka vydarila, dokazuje aj Cena Ministerstva kultúry SR autorovi za vynikajúce ilustrácie v súťaži Nakrajšie knihy Slovenska 2009, ktorú sme dostali 7. apríla. No takmer rovnakú radosť máme zo všetkých ostatných vydaných kníh.

• **A naopak, ktorý zo svojich titulov pokladáte za vydavateľský omyl?**
– Zatiaľ sa nevyskytol.

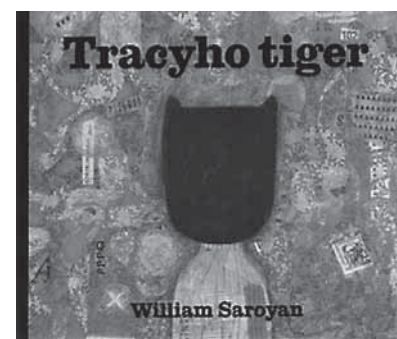
• **Čo vás najviac trápi na knižnom trhu?**
– Na Slovensku knižný trh funguje nie moc dobre. Niektoré veci absentujú úplne, napríklad funkčná stavovská organizácia, pravidelné relácie o knihách v hlavných celoplošných médiách...

• **Čo by podľa vás pomohlo slovenskému knižnému trhu?**
– Viac odvážnych ľudí s názorom a chuťou uskutočniť svoje sny, viac dobrých vydavateľov, viac knižkupcov, viac dobrých vydaných kníh, viac recenzií v médiách, viac... Asi najdôležitejšia je tá prvá vec.

• **Prezradíte svoj nesplnený vydavateľský sen?**
– Svoje vydavateľské sny si vo vydavateľstve Artforum postupne plní niekoľko ľudí – spolupracovníkov vydavateľstva.

• **Aký máte názor na rebríčky bestsellerov?**
– Ak by na Slovensku existoval nejaký relevantný rebríček predaja kníh, môj vzťah k nemu by bol pozitívny.

• **Akú knižku práve čítate?**
– Ako čitateľ Peter Hoeg: *Tichá dívka*, ako vydavateľ Herta Müller: *Človek je na svete veľkým bažantom*, ako riaditeľ Ed Horrel: *Zákaznícka vernosť*.

• **Ktoré distribučné spoločnosti rozširujú tituly vášho vydavateľstva?**

– Knihy vydavateľstva Artforum dostávajú predovšetkým v knižkupectvách Artforum, ale aj v iných knižkupectvách na Slovensku, kde sú dodávané prostredníctvom distribúcií Pemic, Ikar, Belimex, Slovart store.

• **Akým počtom titulov ste prispeli na knižný trh roku 2009?**

– V minulom roku sme vydali 7 titulov. Saroyanovho *Tracyho tigra*, spomínané tri knihy Dominika Tatarku, v spolupráci so Slovenským rozhlasom knihu/audioknihu *Miniromány, Polnoc starých mužov* od Chaima Potoka a pôvodný text zo súčasnosti *Niečo o orchideách* mladého slovenského autora Pavla Sibylu.

• **S akými edičnými zámermi ste vstúpili do roku 2010?**

– V týchto chvíľach pracujeme na desiatich knihách, ktoré vyjdú v roku 2010. Je možné, že k nim ešte nejaká knižka-dve pribudnú. Na jar vyjde výber z textov Jany Beňovej uverejňovaných v denníku SME pod názvom *Dnes*, dosiaľ nepublikovaná novela Jacka Kerouaca *More je môj brat* (stratený román) a *Deväť poviedok* J.D. Salingera. Chystáme aj dvojknihu Brone a Milice Schraggeových, matky a dcéry, ktoré každá osobitým autentickým spôsobom približujú vpád rakoviny do života rodiny. Je to príbeh o sile a dôležitosti vzťahov, o utrpení a nádeji. Na jeseň vyjde prvý slovenský preklad skvelého španielskeho autora Javiera Mariasa – poviedková kniha *Keď som bol*

Mária Tvarožková Písané pamäťou

Pokus o emancipáciu slovenských žien z polovice 20. storočia
Vydala autorka za sponzorskej pomoci bývalých kolegyň, priateľov a záujemcov v Knižnom centre, Žilina 2009

Podľa aforizmu je šťastie podmienené dobrým zdravím a zlou pamäťou. Človek rád zabúda najmä na zlé veci, a práve pre výberovosť pamäti sú vzácne knihy spomienok ako svedectvo o čase a udalostiach. Za významný čin v tomto zmysle považujem knihu Márie Tvarožkovej. Autorka napriek pomerne vysokému veku (knihu začala písať po osemdesiatke), zlému zdravotnému stavu a relatívne obmedzenému archívu vytvorila pozoruhodné dielo literatúry faktu, ktoré si zaslúži pozornosť.

Žilinská rodáčka Mária Tvarožková (1926) totiž spomína na svoje detstvo, mladosť, cestu do politiky, prácu v ženskom hnutí, pôsobenie vo funkcii dlhoročnej šéfredaktorky a autorky najrozšírenejšieho ženského časopisu u nás – Slovenka (1953 – 1970), nevyhýba sa obdobiu vynútenej izolácie, približuje aj osudy zaujímavých osobností ženského hnutia (Zora Jesenská, Blanka Svoreňová-Királyová, Irena Ďurišová, Zuzana Gidová a ďalšie), venuje sa riešeniu ženskej otázky u nás po roku 1945 a glosuje atmosféru politického a spoločenského vývoja až po súčasnosť. Významnou súčasťou knihy sú aj prílohy, či už ide o dokumenty, listy, názory na otázku ženského hnutia, ale aj fotografie a autorkine básne.

Kultivovane vypovedá o tom, čo zažila, predstavuje čitateľovi ľudí, ktorých stretla, v akých komplikovaných situáciách sa ocitla, o čo sa snažila ona a jej súputníčky po roku 1945, ale i po roku 1989. Človek priam vidí niektoré epizódy pred sebou a ide mu mráz po chrbte, akoby čítal filmový scenár, lenže ono sa to naozaj stalo. Osobne som vďačná, že po dočítaní som oneskorene pochopila niektoré súvislosti a pripomenula si viac ako dejiny jedného života statočnej ženy a jej hľadania pravdy. Kniha sa ma dotkla citovo a vážim si ju ako významný čin. Nielen preto, že som pod vedením Márie Tvarožkovej v redakcii Slovenky začínala v šesťdesiatych rokoch ako redaktorka. Za motto si autorka zvolila slová Vladimíra Mináča „Dožili sme naše životy, tie sa stali dejinami, významnými či nevýznamnými, ale dejinami.“ Uhol pohľadu je samozrejme subjektívny, aj keď sa autorka snaží o istý nadhľad. V každom prípade je to však pôsobivá a úprimná výpoveď o dobe a ľuďoch. Občas zaznie pochopiteľný pocit zatrpknutosti: „Odchádzame bez stôp a ani ich po nás, zrejme, nebude nikto hľadať.“ Myslí si, že v tomto sa autorka mylí. Tie stopy sú v nás. A kniha **Písané pamäťou** ich pomáha dešifrovať.

Elena Ľapajová

Ojedinelý knižný rad športových kroník sa dočkal ďalšieho dielu. V marci pribudla už trinásť **Kronika športu** zachytávajúca uplynulý rok 2009. A keďže tá prvá obsahovala výsledky a udalosti až z obdobia piatich rokov, trinásť kroník zahŕňa celkovo 17 rokov svetového a slovenského športu. Teda všetky od vzniku samostatnej SR v roku 1993. Dlhoročný hlavný zostavovateľ a zástupca šéfredaktora denníka Šport Milan Vranka má už problém, akej farby zvolit' obálku. Tentoraz došlo konečne aj na čiernu. „Nie však preto, že by športový rok 2009 nebol pre Slovensko úspešný,“ vysvetlil Milan Vranka. „Skôr naopak, úspechov bolo opäť dosť. Motívom pre čiernu farbu sa stal postup slovenských futbalistov na záverečný turnaj MS 2010 práve na čiernom kontinente – v Afrike. Preto sa i prvýkrát ocitli za vybojovaný postup na titulnej stránke kroniky našej futbalisti.“

Kronika športu 2009, ktorú vydal Šport press, vyšla opäť v tlačenej podobe i na CD. Najpodstatnejšia v knihe je jej bohatá faktografická časť, ale čitateľ v nej nájde aj zaujímavé čítanie o najúspešnejších slovenských športovcoch.

Podľa vzoru Femina

Daniela Příhodová, Etela Farkašová: Klub slovenských prozaičiek Femina v literatúre a kritike. Profily a rozhovory Martin, Matica slovenská 2009

Otvárať sa ženskému svetu ako fenoménu v živote i písaní nie je ľahké. Historicky nemá vžitú tradíciu; čo bolo ženské, je dodnes považované za tak trochu démonické alebo privátne, patriace do sfér dôverných. Ako otázky plodenia, rodenia a umierania. Ženské vzory však stále chýbajú. Na jednej besede o literatúre sa mi študentky ťažkali, že na hodinách slovenčiny sa učia prevažne o mužoch, čo je pochopiteľné. Stáročia robili kultúru aj politiku najmä muži, mali prístup k vzdelaniu etc., ale ony by sa chceli zaoberať aj myslením žien. Ženskou fantáziou, ženskými priepastami a horami. Chceli by sa od nich učiť, vnútorné sa s nimi konfrontovať, lepšie sa zbadať pri hľadaní vlastnej identity.

Matica slovenská v tomto smere urobila významný krok dopredu. Predstavila širšej kultúrnej verejnosti Klub slovenských prozaičiek Femina v literatúre a kritike, s podtitulom Profily a rozhovory, kde má každá spisovateľka svoj osobný i literárny portrét. Profily spracovala Daniela Příhodová. Ide celkom o sedemnást autoriek: M. Bátorová, M. Čeretková-Gáľová, H. Dvořáková-Jancurová, E. Farkašová, E. Gašparová, M. Grznárová, L. Hajková, V. Handzová-Miháliková, K. Lászlóvá, T. Michalová, L. Mináčová, D. Příhodová, P. Sabolová, J. Šimulčíková, V. Švenková, A. Tešovičová a M. Zimková. Na profiloch autoriek je najcennejšie to, že každá vydaná kniha je doplnená o výňatky z recenzií, čo umožňuje vhlad do matixu každej autorky. Tieto reflexie z pera významných literárnych vedcov a kritikov môžu poslúžiť na štúdium diela, ako aj ďalšie spracovanie literárnych odkazov. Čítajúc profily sa od autorky k autorke otvára nová a nová dimenzia ženského pohľadu na svet, od definovania globálnych strát, pocitov odcudzenia až po hľadanie podôb lásky ako citového a etického pripútania sa ženy

k svetu. Stávame sa tak svedkami panoramatického pohľadu na pohyb ženskej identity, hľadajúcej si čoraz ukotvenejšie miesto v procesoch modernej civilizácie. Rozhovory s autorkami tvoria druhú polovicu knihy. Pripravili ich H. Dvořáková, I. Kerná, L. Hajková, M. Geisbacherová, J. Šimulčíková, M. Janek, D. Wagnerová-Škamlová, E. Vrbická, E. Farkašová, D. Příhodová, A. Sláviková, G. Rothmayerová a K. Javorská. Dotvárajú pohľady na životné osudy a labyrint duchovných ciest pišucich žien. Cenná je aj obrazová vybavenosť publikácie, ktorá zrkadlí kultúrne podujatia (na jednej z fotografií je možno posledná fotografia Margity Figuli), ako i súkromné životy žien-autoriek.

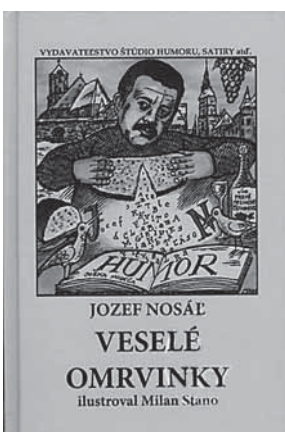
Etela Farkašová definuje svoj príklon k feministickému mysleniu „ani nie ako vec odvahy, ale skôr osobného presvedčenia, že obe časti ľudstva – muži aj ženy – by mali mať rovnaké (nielen formálne, ale aj reálne) šance“. Rodová rovnosť, nastolená cez psycho-duchovné pôsobenie fenoménu žena prostredníctvom jej myslenia, je na Slovensku ešte v plienkach. Iné kultúry (anglická, nemecká a ďalšie) sú o niekoľko rokov pred nami. Je potešiteľné, že napríklad (ako v jednej z úvodných štúdií knihy uviedla Etela Farkašová) v USA vyšla monografia Normy Leigh Rudinskej Incipient Feminists: Women Writers in the Slovak National Revival, skúmajúca píšuce ženy na území dnešného Slovenska v období národného obrodzenia, hoci na domácej pôde sa týmto ženám nevenovala dostatočná pozornosť ani na vysokých školách. To, pred čím stojíme v pomere k budúcnosti, je aj konfrontovaním sa s minulosťou, kam Klub slovenských prozaičiek vložil svoje pečate, kľúče a iné insígnie posväcovania sveta láskou.

Dana Podracká

Humor ako liek i zbraň

Jozef Nosál: Veselé omrvinky, Bratislava, Štúdio humoru, satiry 2010

Najúčinnejšou zbraňou proti hlúposti a liekom proti smútku je humor. Túto rokmí overenú tézu uznával a celý život sa jej pridržal aj známy Pezincan Jozef Nosál (1946 – 2009), ktorý svoje tvorivé inšpirácie nachádzal v bežnom živote. Priľnul k svojmu rodnému mestu, obdivoval jeho nezameniteľnú atmosféru, bohaté vinice, obetavých i figliarskych vinohradníkov, čo dokumentujú jeho viaceré knihy (*Pezinské obsterléze*, *Vinohradníkov rok*, *Humoresky Vladimíra Nosála*), vrátane jeho poslednej – **Veselé omrvinky**. Jozef Nosál zbieral rozmanité vtípne prípitky, veselé historiky, ľudové pravdy, miestne udalosti či sprostredkované humorné situácie v miestnych viechach, krčmách, hostincoch i vinárňach. Zapisoval si, čo

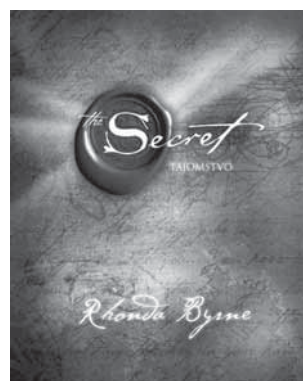

zaujímavé odznelo pri tých nespočetných pohárikoch vína, lebo mal úprimne rád humor, predovšetkým humor ohľaduplný, bez urážok, ponižovania. Jeho vypočuté príbehy ukazujú, že J. Nosál mal rád ľudí a najmä svojich Pezincanov, ktorým venoval aj populárnu *Pezinskú hymnu* (čitateľ ju nájde v tejto knižke). Text knižky – sčasti aj v originálnom nárečí – spestrujú ilustrácie Milana Stana a fotografie z archívu autora. Spomienky priateľov, známych, manželky i vydavateľa dokresľujú Nosálov pohľad na svet, literatúru a humor, ktorý ho obklopoval celý život. Jeho veselý pohľad na život v tejto knižke pobaví i poteší.

Lýdia Čelková

Panta Rhei Awards 2009

Sieť kníhkupectiev Panta Rhei odovzdávala (31. marca) prvý raz ceny svojim najpredávanejším autorom. Najpredávanejšou slovenskou autorkou v tejto sieti bola vlni Táňa KELEOVÁ-VASILKOVÁ, najpredávanejším autorom Dominik DÁN. Z českých spisovateľov boli najúspešnejší Halina PAWLOWSKÁ a Michal VIEWEG. Najpredávanejšou slovenskou knihou roka 2009 bolo dielo Gustáva MURÍNA *Mafia na Slovensku* (Osudy bossov čiernohorovej bratry) z vydavateľstva Marenčin PT a najpredávanejšou knihou vôbec *Tajomstvo* od Rhondy BYRNEOVEJ z vydavateľstva Ikar. Galavečer v hoteli Bonbón v Petržalke bol vďaka pohostinnosti

Panta Rhei milou príležitosťou na stretnutie vydavateľov, autorov a kníhkupectiev.

JUBILANTI

od 14. do 27. apríla

- 14. 4. 1938 – Viktor TIMURA, literárny a kultúrny historik
- 15. 4. 1937 – Vojtech DANGL, autor literatúry faktu, vojenský historik
- 15. 4. 1952 – Vlado JAVORSKÝ, spisovateľ pre deti, humorista
- 16. 4. 1954 – Zuzana KÁKOŠOVÁ, literárna historička
- 17. 4. 1935 – Ján ČOMAJ, autor literatúry faktu, reportér
- 17. 4. 1952 – Oleg PASTIER, básnik
- 20. 4. 1946 – Peter ŠTRELINGER, prozaik
- 23. 4. 1939 – Viera BENKOVÁ, poetka, prozaička, autorka kníh pre deti
- 24. 4. 1935 – Jozef HVIŠČ, literárny vedec, prekladateľ, polonista
- 24. 4. 1946 – Jozef BILY, básnik, aforista
- 25. 4. 1957 – Erik Jakub GROCH, básnik, autor pre deti
- 25. 4. 1962 – Pavol PRIKRYL, básnik, spisovateľ pre deti
- 27. 4. 1929 – Jaroslav KALNÝ, publicista, dramatik
- 27. 4. 1930 – Ružena DVOŘÁKOVÁ-ŽIARANOVÁ, prekladateľka
- 27. 4. 1945 – Dušan ŠIMKO, publicista, prozaik

ODIŠLI

Katarína BALLOVÁ, rod. Winterová

(3. 9. 1921 Piešťany – 13. 3. 2010 Paríž)

V Paríži, kde trvalo žila od roku 1968, zomrela slovenská prekladateľka, ktorá v spolupráci s francúzskym básnikom Charlesom Moissom preložila do francúzštiny Hviezdoslavove Kravé sonety (1964), Sládkovičovú Marínu (1969) a pripravila doslovné preklady viacerých slovenských básní. Na prekladoch článkov o umení (z maďarčiny, nemčiny a slovenčiny do francúzštiny) spolupracovala aj so svojim manželom Fedorom Ballom, niekdajším redaktorom zahraničnej literatúry vo vydavateľstve Tatran, v rokoch 1967 – 1968 šéfredaktorom časopisu Revue svetovej literatúry, roku 1968 pracoval v UNESCO v Paríži, neskôr 13 rokov pracoval v Centre Pompidou v Paríži. Na Slovensku naposledy vyšiel preklad Kataríny Ballovej hry M. Durasovej (Celé dni na stromoch) v súbore Hry v Divadelnom ústave (2003).

Pavol ŠTEFÁNIK

(22. 1. 1920 Úľany nad Žitavou – 1. 4. 2010 Bratislava)

Autor poézie a prózy pre deti, ktorý bol nepreteržite prítomný v tejto oblasti literatúry celých šesť desaťročí. Za toto obdobie mu vyšlo šestnásť knižných titulov a pravidelne publikoval vo viacerých časopisoch pre deti.

Kto dostane knižku?

Vydavateľstvo Slovart venuje *Gregorove tajné výpravy do vesmíru* Júlii KOHLMAJEROVEJ z Košíc a *Zmrznuté póly* Márii HOZOVEJ z Malaciek. *Ďalšie drsné fóry Petra Urbana* z Vydavateľstva Fragment posielame Gabriele BADLÍKOVEJ z Bratislavy.

OBJEDNÁVKA

Dvojtýždenník KNIŽNÁ REVUE na rok 2010 si môžete objednať telefonicky: 02/204 73 514, e-mailom: krevue@litcentrum.sk alebo písomne či osobne: Nám. SNP 12, 812 24 Bratislava

To miesto je niekde v človeku

Rozhovor s básnikom Erikom ONDREJIČKOM

Erik Ondrejčka, básnik strednej generácie, naposledy oslovil čitateľov knihou hravých veršov pre deti *Čo sa skrýva v ceruzke - o zvieratkách a o Zuzke* (2009). Predchádzali jej dve básnické zbierky *Na vnútornej strane viečok* (2004) a *Tanec večerných vločiek* (2006) a hudobno-slovné CD s názvom *Päť dokonalostí a iné básne* (2008). Vtipno-vážne múdrosti autor prezentoval v titule *(e)Pigramy*.

• Prvá referencia, ktorá sa k tebe viaže, sa zväčša spája s faktom, že si debutoval neskôr, ako je zaužívaná doba obvyklého debutovania. Nemusí to znamenať vôbec nič, len náš zvykový pohľad na knižné vstupovanie do literatúry... Ale z pohľadu autora to v konkrétnom prípade môže znamenať aj veľmi veľa, pretože to vypovedá o jeho voľbe, motivácii, identite. Takže aj otázka, ktorá vyznieva naoako banálne, môže v tomto prípade byť otázkou podstatnou: ako sa stal Erik Ondrejčka básnikom?

– Existuje množstvo príkladov na veľmi skoré aj pomerne neskoré knižné debutovanie. V oboch extrémoch registrujem príklady na skvelú a z môjho pohľadu aj na menej vydarenú literatúru. Pravda je taká, že sám seba ako básnika príliš nevnímam. Skôr sa vidím ako človek, ktorý má veľmi rád časť svetovej a vari ešte radšej istú časť slovenskej poézie. A občas nejaké verše aj napíšem. Coelha som zatiaľ nečítal, ale, vraj, tvrdí, že *každé správne rozhodnutie vzniká v duši sveta*. Ibaže ja som si vedome tú hru slov, ktorá mi často beží niekde na pozadí vnímania, nevybral. Väčšinou ju neviem príliš ovplyvniť, a teda ani iniciovať, alebo zastaviť. To ostatné súvisí so sporadickou potrebou prekonať lenivosť a verše kamsi z hlavy prepísať. A pochopiteľne, aj s autorskými danosťami a vkusom, s ktorými človek nápady selektuje. Dnes je taká móda tvrdiť, že autori (a ešte častejšie autorky) píšú intuitívne. Vždy keď to počujem, vylepši sa mi nálada. Akoby už nejaký ľudský nápad v histórii sveta vznikol inak ako intuitívne. A akoby každý jeden nebol vystavený o. i. autorovmu logickému posudzovaniu.

• V druhej zbierke *Tanec večerných vločiek* píšeš: „*A možno tú báseň objavím niekde znova / na mieste / kde sa už nezestili slová.*“ To je to miesto, ktoré si nevyberáš a je? Miesto, kde objavuješ báseň a kde báseň hádam ešte intenzívnejšie objavuje teba?

– Mám radosť, že si postrehol, že citované verše nie sú z čisto romantického básne, ale je to v druhej rovine báseň o vzťahu k poézii ako takej. Tieto dve úrovne sa mi občas prepletajú a spájajú, aj keď to špeciálne neplánujem. Asi je to tým, že možno iba ťažko vopred uhádnuť, ako to s oboma nakoniec dopadne. Často práve v pocite, ktorý je mimo sveta slov. To je jedna z vecí, ktoré majú ženy a poézia spoločné. Nevyspytateľnosť. A ešte miesto, kde ich obe v nehmotnej rovine možno vnímať. To miesto je, samozrejme, niekde v človeku. A pri troche šťastia ho možno kvôli prenosnosti umiestniť do medziriadkového priestoru. A znova ho po čase vyvolať, a tým pocitom naplniť niekoho iného, alebo aj seba.

Poézia má množstvo definícií. A v podstate v každej z nich je niečo zaujímavé. Mne sa asi najviac páči tá, že poézia je to, čo nám ostane, ak z básne odrátame všetky bežné významy slov. Takže znova pocit. Lenže mňa ten podmáňivý pocit bez zaujímavých pointy nenavštevuje. Aj preto mám rád najmä poéziu s akousi kompozíciou. A ak spomínam pointu, nemusí to byť niečo, čo hneď prudko zasiahne hlavu, alebo srdce. Mám rád aj pointy jemné, ktoré akoby pomaly presiakli cez sito čitateľského vnímania a spojili sa s prežitým a s poznatým. A úplne najradšej mám spojenie pointy s presne nadávkovanou emóciou a zaujímavou zvukovou podporou. Ale to iste nie je nič výnimočné. Mnoho milovníkov poézie tento zázrak premeny slov na sny a naopak vníma podobne.

• No ako vidno si jeden z menšiny básnikov, ktorí okrem písania aj čítajú (a nielen

seba)... To je dnes fakt pozoruhodné hľadiac na desiatky nových kníh, kde sa vedomky-nevedomky v dôsledkoch iba prepísali iné desiatky kníh už dávno vydaných, a to zvlášť v poézii! Súčasní básnik to nemá ľahké, lebo celá súčasnosť, ako každá súčasnosť v dejinách, nie je ľahká. Navyše, keď sa tak započúvaš, doslova počuješ šumenie textov v povetrí – je toho jednoducho aj zložito veľa. Máš recept na túto situáciu?

– Na svete sú podistým milióny básnikov a tomu zodpovedajúci počet básní. Ašpirácie na objavenie niečoho poeticky prevratného by boli preto dosť nerealistické. V čo iné už by mohol autor dúfať, ako že k tomu obrovskému prúdu poézie pridá niekoľko pozoruhodných a originálnych detailov?

V mojom najhlbšom vnútri naozaj verím, že poézia má právo na to, aby bola akákoľvek a že každá cesta niekam vedie. Má to však jeden háčik. Mala by súčasne ostať čítaná, a teda zaujímavá pre čitateľa. Osobne nemám žiadnu chuť mechanicky nadväzovať na niektoré súčasné poetické trendy, ktorých produkty sa vyznačujú častou úspornosťou takmer vo všetkom, čo robí báseň básňou. Riziku, že môj literárny vkus bude označený za resentment, sa vystavujem rád a dobrovoľne. Moja literárna skúsenosť je totiž taká, že medzi čitateľmi prevažujú tí, ktorí by uvítali akúsi renesanciu poézie, na ktorej čítanie by znova pribudlo viac dôvodov.

Ale aby som sa vrátil k receptu na zorientovanie sa v zložitosti a početnosti textov. Nekonečno tém, na ktoré sa dá písať zaujímavá poézia, nie je až také veľké, ako by sa mohlo na prvý pohľad zdať. Sú to v zásade všetky témy blízke človeku. Čím viac sa poézia uchyluje k prekomplikovaným a efemérnym témam, tým viac sa vzdaluje od čitateľa. Zároveň som bezvýhradne presvedčený o tom, že ak chceme tradíciu niekam posúvať, alebo ju celkom poprieť, je potrebné ju najprv ovládať. To ale nie je tá ľahšia cesta. To, čo považujem za umenie, vždy vzniká v neopakovanom a dobrodružnom kontakte s neznámom, vo vzácných chvíľach univerzálnej otvorenosti. Zároveň by sa mi nechcelo napísať báseň bez pointy, ktorej súčasťou by nebolo niečo, čo by som nazval akýmsi etickým a estetickým posolstvom. Cítim, že to môže znieť ako fráza, tak to spresním na niečo, čo ma robí vnímavejším, lepšie si uvedomujúcim a chápujúcejším súvislosti, hlbšie prenikajúcim pod povrch vecí a javov, a tým pádom aj lepším čitateľom a spisovateľom, a teda, v konečnom dôsledku (a prečo to nepriznať), aj človekom.

Treba však dodať, že aj varianty niečoho zaujímavého vedú občas potešiť. Kolkó je napríklad variantov piesne Ave Mária a z hudobného hľadiska ma zaujali skoro všetky. Kto vie vopred odhadnúť, kam až nás môže dostať pilovanie technického? Tí, čo v hudbe majú radi presne zvládnutý zvuk, cítia, že k večnosti, alebo povedzme k akejsi forme premeny (o ktorú aj v literatúre nakoniec ide) je vždy akosi bližšie pri variantnom virtuóznom opakovaní. A tak by sme sa mohli dostať až k fenoménu modlitby a túžbe dotknúť sa najvyššieho tajomstva, ktorá je tu prítomná od starozákonných textov, cez, povedzme, chasidskú tradíciu z 13. storočia, podľa ktorej obuvník Henoch bol Bohom premenený na anjela Metatrona po tom, ako pri každom vpichu šidla nielen spájal kožu s podošvou, ale v každom momente sprevádzal prácu svojich rúk meditáciou, pri ktorej sťahoval emanáciu z horného na spodné a menil tak profánne konanie na rituálne. Alebo cez príbeh iného obuvníka z indicko-tibetského

tantrického textu (patriaceho do Príbehov 84 kúzelníkov), ktorý dostane od jogína pokyny o koži, šidle, nitiach a topánkach, ako o samostvorenom plode, načo potom 12 rokov vykonáva meditácie o svojom obuvníckom remesle, až dosiahne osvietenie. Až po dajme tomu Salingerovu Franny, ktorá chce zažiť premenu na vlastnej koži a donekonečna opakuje magickú krátku modlitbu k Ježišovi. Čiže znova opakovanie. Sú to iba tri príklady, ktoré mi prišli na um ako prvé, ale v literatúre je ich dostatok iste aj preto, že táto možno najstaršia túžba drieme vo vnútri každého človeka, prichyteného rozlišovať a pomenovávať to, čo nie je zjavné. A ani nemusí byť obuvníkom.

• Ako čitateľ tvojej poézie môžem potvrdiť, že tvoj autorský postoj naozaj verne odzrkadľujú básne: je ontologický, vnútorný sa identifikujúci básnik. Zvlášť by som pripomenul CD projekt *Päť dokonalostí a iné básne*, ktorý je priam nabitý podobnou filozofickou atmosférou a zároveň dáva vyznieť „reči“ tvojich veršov...

– Teraz som si po prvý raz uvedomil, že termín ontológia je zvukovou podmnožinou takých slov, ako je paleontológia, alebo gerontológia. Ale aby som odpovedal na otázku, myslím si, že keď človek niekde objaví niečo (aspoň podľa neho) dobré, mal by to chrániť a asi aj nechať rásť. Spomínam si, že pred napísaním Piatich dokonalostí som pocítil moment harmónie medzi úločkami múdrosti a krásy tohto zvláštneho sveta a bolo to (ako vždy, keď sa ten pocit dostaví) čosi ako dobrodružné a veľmi intenzívne šťastie z objavovania, z účasti a z existovania. Tak som rýchlo za 5 dní počas jednej Veľkej noci tých 5 dokonalostí napísal. V noci som sa vtedy budieval s pocitom, že ak tam nejaké slovo nevymením, už do rána nezaspím. A to sa udialo aj tri razy za noc. Dôkaz toho, že dobrodružstvo čítania a myslenia presahuje nielen bdenie, ale aj snívania, spánok a túžby...

Polohu, v ktorej sú napísané spomínané dokonalosti (ale aj viaceré iné nepublikované básne), mám rád natoľko, že ju považujem za akúsi moju domovskú pozíciu. Je to ale asi zároveň aj poloha do istej miery kontroverzná. Na jednej strane ma o odovšielanie cyklu požiadala Vltava a odznel aj v Slovenskom rozhlase. Jeho anglická mutácia bola s naozaj pozitívnym ohlasom prezentovaná v National Bohemian Hall v Newyorskom Manhattane aj v belgických Antverpách. Nášmu literárnemu mesačníku sa ale ten cyklus na publikovanie dostatočne zaujímavý nezdal. No nie je tento svet vo svojej mnohohorakosti zázračný?

Cítim ale potrebu zdôrazniť, že z tejto mojej obľúbenej polohy vyrážam na stále iné výlety do iných oblastí literatúry. A tak asi pôsobí každá moja kniha trochu inak. Keď mi vyšla prvá zbierka, Jozef Bžoch vo svojej recenzii napísal, že ústredným motívom mojej tvorby je žena.

O druhej napísali Chorváti v antológii slovenskej poézie, že sa v nej zaoberám kresťanskou metafyzikou. Keď mi vyšli veselé epigramy, Kornel Földvári mi prezradil, že mu v tejto gulometnej palbe pripadajú ako povzdych človeka, ktorý už všetko prežil. A keď vyšla moja knižka pre deti, napísal časopis Bibiana, že sa rutinérsky pohybujem práve v oblasti detskej poézie. A keď som nedávno na podporu Haiti čítal vlastnú prózu, celú moju poéziu odstrelil s úsmevom Anton Hykisch pochvalou, že sa mu to páčilo natoľko, že by som mal asi radšej písať prózu. Tak ako to všetko spojiť a čo si z toho vybrať? Vybral som si z toho, ako vždy, to najpoučnejšie, a síce, že by som mal aj naďalej písať v rámci mojej autorskej slobody presne tak, ako sa mi práve chce.

• Neraz som ťa počul rozprávať o poézii a iných zverejniteľných a i nezverejniteľných veciach, takže viem o tom, že si výborný rozprávač, a práve som ťa chcel osloviť, že či náhodou nepokúšaš prózu! A ty mi takto ukradneš otázku! Pravdepodobne sa dočkáme knižky... Ale opýtam sa niečo pozemskejšie, na tvoju prácu so zemou, teda na občana Ondrejčku.

– Na písanie prózy treba mať o. i. aj čas. Tie moje doterajšie pokusy sú akýmsi programovo zvoleným zvláštnym druhom poviedky, ktorá je beletristickou interpretáciou konkrétnej vlastnej básne. Písal som ich tak, aby mohli existovať v prípade potreby aj samostatne. Ale patria k sebe. Nedávno som uvádzal debut mladého básnika, ktorý mal v jednej básni výrok, že slovami by sme mali hovoriť len to, čo nevieme povedať inak. Myslí si, že tak trochu trafil kliniec po hlavičke. Ak by som sa aj venoval próze vo väčšej miere ako doteraz, zrejme by som ani v nej neopustil istú úspornosť vo výraze.

A čo povedať o mojej profesii? Geodéziu a kartografiu som išiel študovať preto, lebo aj v mladosti som mal rád nedokončené legendy a k nim patriace starobylé mapy – originálne umelecké diela, v ktorých sú zvláštnym spôsobom zakódované príbehy slávnych objaviteľov, moreplavcov, géniov a dobrodruhov svojej doby. Táto profesia mi poskytuje aj ekonomický rozmer už spomínanej slobody pre písanie a obsahuje v sebe naozaj veľa. Od výpočtu dráh planét a družíc až po presnú výstavbu tunelov a mostov. Ja som si však vybral kataster. Je to práca na najrôznejších miestach, ktorú potrebujú najrôznejší ľudia. Musím s nimi byť v kontakte a to je často naozaj inšpiratívne. Niekedy mi to prináša ako bonus podobný pocit, ako keď sa s autorom komplikovane spájajú čitateľa len preto, aby si skopirovali jeho vypočítanú knižku. Skrátka, pocit z niečoho urobeného najlepšie ako viete. Pre iných aj pre seba. A to by malo dodávať práci jeden z jej zmyslov. A zdá sa mi, že u mňa ho tuším aj dodáva.

Radoslav Matejov
Foto Jakub Dvořák